

MAGYAR LAJDA

Főszerkesztő
és a szerkesztésért felelős:
dr. Paál Árpád

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP
VI. évfolyam, 215 (1657) szám * Péntek, 1937 október 22

Főmunkatárs:
dr. Gyárfás Elemér

Elvi megegyezés jött létre a spanyol polgárháború önkéntesei felől és a hadviselő jogok elismeréséről

Az olasz és német közvetítő javaslatokat a semlegeségi bizottság egyértelműen elfogadta. — Az orosz kiküldött se szólott ellene

Londonból jelentik: A benemavatkozási bizottság szerda délutáni, 4 óra hosszat tartó ülésén elvi megegyezés jött létre a spanyol polgárháborúval kapcsolatos legfontosabb problémák tekintetében. Minden remény megvan arra, hogy sikerül megnyugtató módon rendezni a két legfontosabb kérdést: az önkéntesek hazaszállítását és a mindkét küzdő fél hadviselő jogának elismerését.

Grandi olasz nagykövét terjesztette elő a kompromisszumos javaslatot, melynek lényege az, hogy mindenképp

mindkét hadseregből eltávolítanak bizonyos számú idegen önkéntest. Ez a végleges elszállításra vonatkozó készség szimbóluma lenne. Ezután a hadviselő jogok elismerését tárgyalják meg.

Ha ebben a kérdésben megegyezés jön létre, hozzáfognak az összes önkéntesek hazaszállításához, amelyet egy, a helyszínrre kiküldendő semleges bizottság fog irányítani. Grandi kijelentette, hogy az olasz kormány helyesnek tartaná, ha nemzetközi bizottságot küldenének ki Spanyolországba, hogy megállapítsa a mindkét fél oldalán harcoló idegen önkéntesek pontos számát. Erre a bizottságra várna az a feladat is, hogy javaslatot tegyen arra nézve, milyen módon lehetne megadni a hadviselő jogokat és hogyan lehetne elszállítani az önkénteseket.

Grandi kompromisszumos javaslatához nemcsak a német, hanem az angol és francia megbízottak is hozzájárultak, sőt — ami a legnagyobb eredménynek számít — Eden közbelépésére sikerült elérni azt, hogy a szovjetdelegátus nem emelt vétót a terv ellen.

Eden, mint az értekezlet elnöke, örömmel üdvözölte a javaslatot és kijelentette, hogy konstruktív hozzájárulást lát a tanácskozások megkönnyítéséhez.

Wöhrmann német ügyvivő reményének adott kifejezést, hogy a többi állam is ugyanilyen konstruktív módon hozzájárul az értekezlet sikeréhez. Wöhrmann a következő négy

pontban foglalta össze a német kormány álláspontját:

1. Németország elfogadja azt a javaslatot, hogy mindkét spanyol hadseregből egyenlőszámu önkéntest kell hazaszállítani.

2. Németország szükségesnek tartja, hogy gyors döntés jöjjön létre a semlegeségi és a hadviselő jogok megadása tekintetében. Ettől a döntéstől azonban a fenti első pontban foglalt készsége nem teszi függővé.

3. Vissza kell állítani, sőt fokozni kell a spanyol tengeri határok ellenőrzését a Van Dulm és Hemming-féle terv alapján. Az e célból kiküldött albizottságot fel kell szólítani, hogy azonnal kezdje meg munkáját, hogy rövid időn belül elkészülhessen a semlegeségi bizottságnak teendő jelentéssel.

4. Németország hozzájárul, hogy nemzetközi bizottságot küldjenek ki abból a célból, hogy megtegye a szükséges előkészületeket.

Corbin francia nagykövét meglepéssel nyugtázta Grandi és Wöhrmann kijelentéseit. Maiski szovjet nagykövét is fel akart szólalni de Eden hosszas rábeszélésére elállt ettől a szándékától. Azt azonban kijelentette, hogy fenntartja a jogot, hogy a jövőben fenntartással éljen.

PÉNTEKEN UJABB ÉRTEKEZLET.

Az ülés határozati javaslat megszövegezésével ért véget, melyben felszólítják Edent, mint az értekezlet elnökét, hogy mérlegelje, milyen előkészítő munkára van szükség a javaslatok végrehajtása céljából. Az értekezlet péntek délután 3 órakor tartja legközelebbi ülését. Ezen az ülésen megállapítják a jelképesen elszállítandó önkéntesek számát. Azután mindkét küzdő fél hozzájárulását kérik a jelképes elszállításához. Az elszállítást még a nemzetközi bizottság Spanyolországba való elutazása előtt hajtják végre.

Az ülés befejezése előtt Eden kijelentette, hogyha a legközelebbi ülésen ugyanilyen haladást sikerül elérni, mint most, akkor a kérdés utban lesz a megoldás felé.

Gijon várost minden oldalról körülzárták a nemzetiek A vörösek a város felgyújtásával felelnek az osztrómra

Párizsból jelentik: A Havas jelentése szerint az északspanyolországi harcra a nemzetiek előnyomulása jelentékeny mértékben meggyorsult. A navarrai hadosztály csapatai körülzárták és megadásra kényszerítették egy tizezer lakosú várost. A vörösek visszavonulásuk közben igen sok hadianyagot hagytak hátra. Miután a Gijont védő vörösek visszavonulásának útja minden oldalról el van zárva,

a kikötőben pedig a nemzetiek hadihajói állnak, valószínű, hogy a város védői még egy végső ellenállást kísérelnek meg.

Saint Jean de Luzból jelentik: A Biarritz melletti Parme francia repülőtérre négy vörös spanyol repülőgép érkezett. A repülőgépeken gijoni vezetőemberek jöttek, akik elmondották, hogy a kikötővárost az ottmaradtak felgyújtották.

Alkotmányos kérdés

(—vay) Kiváló jóstehetséggel kellene rendelkeznie annak, aki most hirtelenében akár csak egy hónappal is előre meg tudná jelölni a román belpolitika útjának kanyargását. Kormányválság van vagy kormányválság lesz és ha lesz, mikor lesz, hogyan folyik majd le: ezek olyan kérdések, melyek kerek hat hónap óta foglalkoztatják a közvéleményt. Mióta ugyanis a parlament tavaszi ülészaka bezárult, a kormányváltás híre szívósan tartja magát és ha az illúziók naponta szertefoszlanak is, másnap újult erővel indul meg a találgatások zuhataga.

A tavaszi parlamenti ülészak bezárulása idején általában biztosra vették, hogy a Tatarescu-kormány levonja a következtetéseket és eltávozik helyéről. Különösen ellenzéki körökben úgy magyarázták ezt az alkotmányjogi tényt, hogy a negyedik rendes parlamenti ülészak letelte egyúttal a Tatarescu-kormány uralmának végét is kell, hogy jelentse. Tatarescu azonban — mint az események mutatják — nem volt hajlandó így magyarázni az alkotmányos kérdést. Az ellenzéki pártok reménykedése ezért válhatott valóra és meg kellett elégedniük annyival, hogy mai napig is csak a kormányhatalom utáni epkedéssel érik be.

Az úgynevezett „alkotmányos kérdés” pedig továbbra is vitatás tárgya maradt. Aki figyelemmel kísérte a román lapközleményeket, melyekben a közirók politikai pártállásuk szerint igyekeztek magyarázni az alkotmányos kérdést, azt a legnagyobb tájékozatlanságba sodorták az egymással ellentétes vélemények. Abban a tekintetben ugyanis, hogy egy kormánynak mennyi ideig szabad uralmon maradnia, az alkotmánytörvény a legtágabb lehetőségeket nyújtja. Az 1923-ban megszavazott és azóta érvényben lévő alkotmánytörvény szinte szóról-szóra átvette a régi alkotmány hasonló intézkedését és a 62-ik pontban mindössze ennyit mond: „Mindkét törvényhozó testület tagjait négy-nyé esztendőre választják.” A törvényhozó azonban nem jelölte meg, hogy ezt a kérdéses négy esztendőt milyen alapon kell számítani. A vélemények ép ezért akörül térnek el egymástól, hogy itt vajjon naptári, költségvetési, vagy ülészakonkénti évekről van szó?

Az alkotmánytörvény tehát ebben a tekintetben hiányos. Míg más törvényekben általában az átmeneti intézkedéseknél megszokták jelölni, hogy a törvényhozó milyen időszámításokat ért a törvényben szereplő határidők megjelölésénél, az alkotmánytörvény sehol sem mondja, hogy a benne szereplő határidőket hogyan kell értelmezni. Mindenki úgy értelmezi tehát, ahogy érdekeinek legjobban megfelel.

A kormány szolgálatában álló Vitorul hasábjain Mircea Djuvara, volt igazságügyminiszter próbálta magyarázni az alkotmányos határidő értelmezését. Djuvara szerint naptári esztendőt kell érteni s ezért a liberális párt nyugodtan maradhat kormányon legkésőbb 1938 február 20-ig. Alkotmányos országban a kormány tényleges hatalma akkor kezdődik, midőn a parlament elismeri, már pedig a Tatarescu-kormány mandátumait a parlament 1934 február 20-án igazolta, tehát ettől a naptól kellene számítani a kormányzási időszak négy esztendejét is.

Djuvara véleménye természetesen nem maradt viszonzás nélkül. A nemzeti parasztpárt

tekben igyekezett bebizonyítani, hogy az alkotmányban engedélyezett naptári, hanem ülésszakok közötti eseten költségvetés számítani. Armand Caluotóbbi hírek szerint a nem-új fővárosnak emlegetnek a Dnepr-ban fejtette a kérdés magyarozatát és állásigazolásra a belpolitikai régiműveltségét hozta fel. Eszerint 1895 novemberében már előfordult ilyen eset. Az akkori kormány uralma alatt szintén eltelet négy parlamenti ülésszak és Titu Maiorescu, az ellenzék vezére a következőképpen fejtette ki véleményét a kormány-uralom tartosságáról: „Habár a törvény betűje szerint naptári évet kellene értelmezni, mégis a jogszokás azt mutatja, hogy a törvényhozás négy éves időtartama nem jelenthet mást, mint négy költségvetés előkészítését és megszavazását és a jelenlegi kormány, amely ezt a négy költségvetést már összeállította és parlamentjével megszavaztatta, nem hosszabbíthatja meg létezését továbbra is. A politikai jóérzéssel ellenkező az, hogy egy kormány ötödik költségvetést is szerkesszen és azt kötelező örökségként hagyja az utána következő kormányra.”

Ez az érvelés annál is érdekesebbnek tűnik ma, ha magyarázatul hozzáfűzzük, hogy Titu Maiorescu felszólalásának idején a konzervatív párt volt kormányon, ellenzéki oldalról pedig a liberális párt dőngötte a kaput a kormányhatalomért. Az akkori konzervatív párt és a liberálisok között viszonylag ugyanolyan hallgatóságos megállapodás volt, mint amelyről a kormányhatalmi kérdés felváltása tekintetében mostanában a liberális párt és a nemzeti parasztpárt között beszélnek. Vagyis a román belpolitikai élet síma menetének biztosítása érdekében a konzervatív párt és a liberális párt megegyeztek egymással, hogy váltakozó alapon osztozkodnak a kormányhatalmon s így 1895 novemberében a liberálisok úgy találták, hogy a konzervatív párt túlságosan bőségesre szabta a kormány hatalom nap-sugarában való sütkérezés idejét.

A mai nemzeti parasztpárt követelésében tehát a történelem megismétlődik, csupán anyagi a nem is lényegtelen különbség, hogy most a liberális párt az, amely nem akarja kiadni kezéből a kormányhatalmat és az ellenzék olvassa a fejére a negyven év előtti jogszokásokat.

Ha elfogadjuk az ellenzéki oldalról hangzó érvelést, akkor a Tatarescu-kormány napjai valóban meg vannak számlálva. Négy ülésszak lezajlott, ötödiket már a Tatarescu-kor-

mány sem próbált összehívni. Hisz az alkotmánytörvény 90-ik pontja szerint a két törvényhozó testületnek október 15-én össze kellett volna ülnie egy újabb 5 hónapos ülésszakra. Ugy látszik azonban, hogy Tatarescu sem érezte már teljesen törvényesnek a törvényhozási testületek további működését s erőteljesebb kritikák elkerülése végett az alkotmánytörvénynek ugyanebben a pontjában biztosított lehetőségekkel élt. Láttuk, hogy október 15-én a parlament ülésszakának megnyitását egy hónappal elhalasztották. Hosszabb halasztást az alkotmánytörvény nem engedélyez s így november 15-én kétségen kívül fontos fordulóponthoz jut a belpolitikai élet.

De még ekkor is két út áll Tatarescu előtt: vagy alkalmazkodik az alkotmánytörvény tiszta szelleméhez és szabad folyást enged a törvény által teremtett alkotmányos helyzetnek, vagy pedig az alkotmánytörvény egyéni magyarázatával megkísérli kormányuralmának újabb meghosszabbítását. Az első esetben legkésőbb november 15-ig meg kell jelennie a királyi kéziratnak a parlament feloszlásáról. Ez a királyi kézirat nemcsak a két törvényhozó testületet oszlatja fel, hanem egyidejűleg intézkedik arról is, hogy az új választásokat két hónapon belül megtartsák, az újonnan választott törvényhozó testületek pedig november 15-től számított három hónapon belül összeüljenek. A választásoknak tehát legkésőbb január 15-ig

le kellene folyniok, a parlamentnek pedig legkésőbb február 15-ig össze kellene ülnie.

Ha azonban Tatarescu célszerűnek vélné, hogy kormányuralmát november 15-én túl is meghosszabbítsa, akkor a jelenlegi parlamentet kell összehívni, amely törvényszerint öt hónapon át maradhatna még együtt, azaz a mai kormány életét április 15-ig meghosszabbítaná. De ebbe a számításba egy kis hiba csúszik be. Ha ugyanis a kormányonmaradás időtartamát naptári év alapján számítjuk, a liberálisoknak február 20-án legkésőbb el kell távoznia a kormányról s így semmiképp sem élvezhetnék végig az alkotmány által engedélyezett öthónapos parlamenti ülésszakot.

Mindezeket összevetve legvalószínűbbnek látszik, hogy a Tatarescu-kormány november 15-ig mégis benyújtja lemondását és alvóvá magát az alkotmánytörvény rendelkezéseinek. A kérdések kérdése pedig csak ezután következik. Ki lesz az utód? Ki váltja fel Tatarescuék négy évi uralmát? Vagy nem lesz egyáltalán rendszerváltás, hanem csak próbált személycseré és valóban beteljesedő a nagyígyényű jóslat, hogy a liberális-párt számára újabb négy esztendei kormányzás szabad útja nyílik?

Ezek azok a kérdések, mely az alkotmányos kérdés megoldása után is nyitva maradnak s amelyekre pontos választ ma még senki se adhat.

A kommunisták súlyos veresége a francia megyetanácsai választásokon

Stalin a rossz eredmény miatt kicserélte a franciaországi pártvezetőséget

Párizsból jelentik: A „Liberté” helsinki és rizai jelentése szerint a Komintern vezetésében nagy változások állnak küszöbön, amelyeket egyfelől a francia kommunistapártnak a megyetanácsai választások során elszenvedett veresége, másfelől a szovjet belpolitikai feszültség tett szükségessé. Stalin utasította a francia kommunista párt vezetését, hogy hagyjon fel eddigi tulzott nacionalista álláspontjával, melynek főképvisele Thorez volt. Ugyanakkor Stalin szemrehányást tett a kommunista mozgalom franciaországi titkos irányítóinak, hogy nem mutattak kellő rugalmasságot és a kommunista párt számos tagját a

troztkisták karjaiba kergették. A komintern mellett működő tanácsadókat kicserélik. Stalin intézkedett, hogy emberei meggyorsított ütemben végezzenek az európai államokban tevékenykedő troztkista vezetőkkel. Ennek az utasításnak tudják be, hogy Spanyolországban és Franciaországban egyre több troztkista tünik el nyomtalanul. A „Figaro” szerint Stalin súlyos szemrehányásokat tett a francia kommunista vezetőknek a megyetanácsai választásokon elszenvedett vereségeikért. Biztosra veszik, hogy a pártkeretet átalakítják és a pártvezetést kicserélik.

A kényeskedő

Írta: Szekegy Tibor

Régi osztálytársammal találkoztam az utcán. Tíz esztendeje nem láttuk egymást, de azeiféle sem olvadtunk össze meleg barátságban. Gyönyörű modru, zarkozott és kényeskedő fiu volt, ugy viselkedett köztünk, mint egy született herceg, ekit pusztán szigorú nevelési elvek kényeztetnek arra, hogy nyilvános iskolába járjon. Most már férfias lett, szerezni és higgadt. Nyájasan, tulzott nyájasággal udvozoltuk egymást, nagyon erőlködünk, hogy kedveseket mondjunk egymásnak de a beszélgetés nehezen indult. Nehezebb volt az arcan, mintha valamikor megsértettem volna a megbocsátania már sikerült volna, de felejtenie még nem.

— Az én életemet ird meg egyszer, öregem. — szökött fel varatlanul, hosszú hallgatás után, miközben már azon a kedves mondaton gondolkodtam, amellyel bucsut vegyek tőle.

— Nagyon szívesen — feleltem — de a feladat nem könnyű. Könnyű ugyanis megírni a rendetlen embereket, akikkel mindenféle váratlan és fantasztikus esemény történik s akiknek valami különös hajlamuk, vagy rögeszméjük van. Te viszont a legrendesebb fiu voltál az osztályban. — hidd el, hogy ezt őszinte tisztelettel mondom, — a te életed haladt a legrendesebb mederben, nyilegyenesen, a boldogság felé. Jó tanuló voltál, gazdag szülők fia, apának több bérháza volt, sikerült az érettségi után elhelyezkedned és ma már egy nagy gyár eladás, osztályát vezeted. Távol tartottad magadat az iskolában zavaros kalandjainktól, nem ismerted a szörnyű diák-gondokat, a drukkolást és felsüést, —

előkelően éltél, valamennyiünk felett. Gyönyörű élet és hálátlan téma.

— Ugy gondoltam, hogy az igazat ird meg, — mondta pillanatszerű hallgatás után. Nem is tekintett rám, egyenesen, előre nézett. A hangja halk és fojtottan remegő volt. — A valóság életnek nem volt olyan könnyű, témának azonban halasabb. Ti éveken át, allandoan tevedtetek. Azt hittétek, hogy apának hazái vannak s en azurkék gondatlanságban lebegek, boldogan, mint egy baranyifelhő. Hát ez nem egészen így volt. Apám alkalmi munkás, — ezt írta a bejelentőlapjára, mert napszamoto nem akart írni. Időnként ki tudta fizetni a labkért időnként nem s ez így folyt éveken át.

— De hiszen te magad mondtad! — szököttam közbe riadtan és csodálkozva.

— Igen, én magam mondtam. Az első, vagy második gimnáziumban dicsekedtem azzal, hogy hazáink vannak. Emlékszel talán, hogy a következő éveken hány vagyon omlott össze? Köztük volt a miénk is. Ezt azonban már nem mondtam el az osztályban. Hogy miért hallgattam róla, nem tudom — talán gyöngének és félszegnnek éreztem magamat s azt hittem, csak a gazdagság káprázata védhet meg ellenetek. Ti semmit sem tudtatok. Kineveztetek az osztály lordjának, kényeskedő és affektáló majomnak, akinek izlése tiltja, hogy elvegyüljön köreitekben; és akkor már nem mondhattam meg az igazat, játszaniom kellett keserves szerepemet, amelyet ma-gamra vállaltam. Emlékszel arra, hogy egyszer összeverekedtünk?

— Már nem emlékszem, — mondtam óvatosan.

— Hát én jól emlékszem. A tízórai szünethen történt. Vajaskenyeret ettél. Ahogy elmentem melletted, véletlenül hozzátertem a kenyeredhez. Pfüj, — mondtam utálkozva. Te megsértődöttél,

alighanem már regota szuriam a szemedet. Ramkiáltottál: „Mi bajod, te gilisztá, te papabáj?” En is feleltem valamit, egymásnak estünk. Huszan is néztek bennünket, valamennyien téged biztattak, mert valmenyien utáltak az ostoba s elkényeztetett „kisgróft”, aki undorodik a vajaskenyértől. Te győztél, s miután sikerült betörnöd az orromat, az egész osztály üvöltött a gyönyörűségtől. Az előzmény, a rideg valóság viszont az volt, hogy aznap nem reggeliztem és előző este nem vacsoráztam, mert nem volt pénzünk, apám betegem feküdt, nem kerestett.

— Nagyon sajnálom — feleltem kínosam. — De nem sejtettem, hiszen mindig úgy beszélteél és olyan elegánsan öltözködtél...

— Igen „ugy” beszéltem. De hiszen mondtam már, hogy néhány év alatt egész elszigetelődtem köztetek s akkor már nem vallhattam be senkinek, hogy én, az utálva irigyelt, a legrendesebb fiu nyomorultabbul élek, mint bárki köztetek. Elegánsan öltözködtem, azt mondd? Vigyaznom kellett a holmimra, mert tudtam, ha elszakítom, nem kapok másikat. Ezért nem vehettem részt verekedéseitekben, ezért nem jártam veletek futballozni, ezért nem tartottam soha veletek. Ezért látszottam elpuhultnak, kényeskedőnek, gögősek, szóval, idegennek. Ti felmászatok egyszer az iskola tetejére, mikor a cserepések nyitvahagyták a padlásajtót. En féltettem a ruhámat és azt mondtam: nem értem, mi a mulatság az ilyen csibésztempóban. Az igazgató majdnem holtravált, amikor az eresz szélén meglátott benneteket. Mindenkit beirtak az osztálykönyvből, csak engem nem. En voltam a példás viseletű, uri fiu. Es közben olyan fájdalmat éreztem azért, mert nem mentem fel a tetőre, hogy nem szeretném megégyezni atéljni.

— Emlékszem az esetre — mondtam csendesen — régen volt, elfelejtetted

EZEK BEN
AZ
ÜVEGCSEK-
BEN...

van összesűrítve a
szakemberek min-
den művészete és
tapasztalata

Hogy a mindinkább igényesebb közönség folyton növekvő keresletének megfeleljen, a híres Lady gyár biztosította a parfümgyártás néhány szaktekintélyének a közreműködését. Az ő segítségükkel sikerült a készítmények egész sorozatát gyártani, amelyek a francia parfüm jellegzetességét viselik magukon. A Lady gyártmányok minőségének a méltánylása céljából szükséges, hogy a kölnivizet csakis eredeti, praktikus bakelit-dugókkal lezárt üvegcsekben vásárolja. Csakis így lehet bizonyos afelől, hogy hamisítatlan gyártmányt vásárolt, valóban kiváló minőségű kölnivizet, amely mindazokkal a nagyszerű tulajdonságokkal rendelkezik, mint amelyekkel rendelkezett abban a pillanatban, amikor elhagyta a gyár laboratóriumát.

A Lady gyárt-
mányok fel-
sőbbbsége két-
ségtelen!

kaphatók LEZART ÜVEG-
CSEK BÉN UGYAN-
AZON AZ ÁRON mint
a kimért kölnivizek.

A francia kormány nem adja ki a menekült jeruzsálemi főmuftit az angoloknak

Londonból jelentik: A Szíriába menekült jeruzsálemi főmufti sorsáról állandó diplomáciai megbeszélések folynak az angol és francia kormány között. Arról nem lehet szó, hogy a főmuftit kiadják az angol hatóságoknak, mert bár azok körözést adtak ki ellene, a főmufti politikai menekültnek tekintendő.

A „Presse Association” szerint az angol kormány azt a kérést intézte a francia kormányhoz, hogy a Libanonban tartózkodó főmuftinak ne engedje meg, hogy Egyiptomba utazzék.

— Régen volt — tudom — felelte szenvedélyesen. — Az is régen volt, hogy kirándulatok Dobogókőre. Kálmán tanár ur összeírta a jelentkezőket. Mindenki jelentkezett, csak én nem. „Népmulatságokon nem veszek részt!” jelentetem ki. Hogy miért, azt már sejtethed. Azen a napon, amikor ti Dobogókőn jártatok, én egyedül, gyalog kimentem a Hűvösvölgybe és munkakerülő inasgyerekekkel csavarogtam, mert nem tudtam elviselni a magányosságot. Az október 10-én és az undorító beképzelt megtestesülését láttatok bennem. A valóságban minden pillanatban újabb és újabb megaláztatást éltem át. Tudtam, hogy nem érek annyit sem, mint ti. Ugy kellett tehát viselkednem, mintha tízszerte különb lennék. Na, elég volt... Örülök, hogy találkoztunk, mert végre megmondhattam valakinek, hogy kár volt annyira haragudni rám.

— Nem haragudott rád senki. — feleltem. — Különben is, mindez már nem számít, hiszen régen történt; gyerekkorunkban.

— Igen, ami gyerekkorunkban történt, az később nem számít. Például szerencsétlen gyerekkorom nem akadályozott meg abban, hogy később érvényesüljek. De miért kell a gyerekkort zavaros előjátéknak tekinteni, amelynek önmagában nincs sem értelme, sem értéke? Ha az ember ma jóllakik, akkor miért találjon ebben kárpótlást azért, hogy tegnap éhezett? Egyetlenegy napon sem volna szabad éhezni. A gyerekkor a legvátoasabb becslés szerint is az élet negyedrészt teszi. En azt hiszem, hogy többet: a háromnegyedrészt! Na, szervusz, nem tartóztalak tovább.

Elment. Ahogy utána néztem, észrevettem, hogy milyen különös a járása: a fal mellett ment, gyorsan és óvatosan, behuzott nyakkal, mint aki megszokta, hogy állandóan rejtőnie kell az élettől.

Ujabb előrehaladások a német-francia közeledésben

Neurath külügyminiszter tárgyalásai Francois Poncet nagykövete. A négy nyugati hatalom légügyi együttműködése

Párizsból jelentik: A francia fővárosban nagy jelentőséget tulajdonítanak Neurath német birodalmi külügyminiszter és Francois Poncet berlini francia nagykövet keddi hosszabb megbeszélésének. Francois Poncet a napokban tér vissza Berlinbe és kormánya újabb utasításait vitte magával. A „Jour” úgy véli, hogy a francia—német kapcsolatok kedvezően alakulnak. A „Matin” berlini jelentése szerint ottani politikai körökben összefüggésbe hozzák Neurath és a francia nagykövet megbeszélését azokkal a baráti kiüzentésekkel, amelyeket Chautemps miniszterelnök legutóbb a hitlerista ifjúság folyóiratában a francia—német közeledésre vonatkozóan tett. Nagy fontosságot tulajdonítanak ebből a szempontból Milch tábornok, légügyi államtitkár párizsi, londoni és milánói utjának is és lehetségesnek tartják, hogy Göring bizalmas munkatársa utazásának célja az, hogy a négy nagyhatalom légi együttműködésének lehetőségét tanulmányozza.

NÉMET KÜLDÖTTSEG HITLER HELYETTESE Vezetésével a RÓMABA VONULÁS FASISZTA ÜNNEPÉN.

Berlinből jelentik: Hess Rudolf, Hitler helyettese, a nemzeti-szocialista párt népes küldöttsége élén Rómába utazik, hogy résztvegyen az október 28-án és 29-én a Marcia su

Olvasótok és ter'esszétek a Magyar Lapok-at!

Roma évfordulója alkalmából rendezett ünnepeken. A német küldöttséget Mussolini hívta meg. Hess kíséretében utazik Lutze rohamosztagos vezérkari főnök és Frank dr birodalmi rohamosztagos vezér is.

OLASZORSZÁG A LEGTELJESEBB GAZDASÁGI FÜGGETLENSÉG UTJÁN.

Rómából jelentik: Mussolini a központi testületügyi tanács szerdai záróülésén kijelentette, hogy Olaszországnak a legrövidebb idő alatt el kell érnie a gazdasági függetlenség legfőbb fokát.

Amire Stalin csak a vállát vonogatja

London, október hó.

Lady Astor, az ismert angol konzervatív képviselő Plymouthban egy lakomán elbeszélte, hogy oroszországi útja során Sztalinnal is járt. A szovjetdiktátor főként azt akarta tudni, hogy lehet az, hogy Anglia a föld egyharmadának ura. Azt feleltem neki — mondotta Lady Astor, — hogy ez nem az angol nép számbeli fölényének, hanem jellemének köszönhető és kérdeztem, vajjon kifejlődhetik-e az orosz nép jellege az önkényuralom alatt. Sztalin cinikus mosollyal, vállvonogatva hümmögött, majd csak ennyit mormolt: Ezt igazán nem tudhatom.

Japán és a gazdasági bojkott

Irta: Mécs Alajos

Lonbonban nyilvános gyűlések szónokai biztatják a hallgatóságot a japáni áruk mellőzésére. Észak-Amerikában hasonló céllal új egyesületek alakulnak. Mondom, új egyesületek, mert van bővíben a régi eredetűekből is. Két félelmetes jelszó kezd lábrakapni, soha nem tapasztalt erővel az angol-szász világban.

— *Le a japánokkal!*

— *Ki a japán áruvall!*

Amerikában — különösen a keleti államokban — az effajta mozgolódás nem újság. Ott ötven év óta gyűlölik a japánokat.

Californiában, Hawaiiban, a Fülöpszigeten ez az ellenségeskedés soha el nem hámoadt.

Legfeljebb arról lehet szó, hogy hol a pernye alatt hunyorkázott, hol lángot vetett a gyűlölet. Aszerint, milyen volt a széljárás.

Roosevelt elnök békét és megértést célzó beszéde egész biztosan ellenkező hatást ér el,

— legalább is a californiai lelkekben. Ott a gyűlölet parazsa máris kékes lángot vetett.

Érthető, hogy Tokióban idegesen figyelnek fel ezekre a fenyegető hírekre. S amíg Angliában és Amerikában népszónokok állnak. — egyelőre — a bojkottmozgalmak élén, addig Japánban máris az állam vette kezébe a beígért támadás elleni védekezést.

Ezek után önkéntelenül felvetődik a kérdés, mi a bojkott célja és mi lehet annak az eredménye?

Az angol-szász közvélemény összefogását Japán ellen erkölcsi indokolással, de gazdasági érdekből szervezi. Így akarják kényszeríteni Japánt arra, hogy a megtámadott Kína területét elhagyja. Ugyanakkor, — ha Japán hátrálni kénytelen, — az angol-szász közgazdaság jut felbecsülhetetlen nyereséghez az ázsiai piacon. S ez itt a döntő tényező, mintahogy az egész ázsiai vérengzést is gazdasági erők robbantották ki.

Mi vár Japánra gazdasági bojkott esetén?

Nézzük, mi vár ezek után Japánra egy gazdasági bojkott esetén? Ez a gazdasági kitérés háromféleképpen történhetik:

1. *Világbojkott.*

2. *Részleges, de állami erővel végrehajtott gazdasági zárlat.*

3. *Társadalmi bojkott.*

Mivel egyelőre társadalmi megmozdulásról van szó, így ez a legidősebb probléma. Szerény véleményem szerint

az ilyen társadalmi összefogás csak jelentéktelen károkat okozhat a japáni iparnak és kereskedelemnek.

De az is könnyen meglehet, hogy hasznára válik. Furesán hangzik, de így van. Később még rátérek erre.

Állami beavatkozás nélkül (vám, határzárás) semmilyen országban a japáni kereskedelem súlyos vereséget nem szenvedhet.

Az emberek ugyan lelkesen büntetnek, de ha inget vesznek, akkor nem hajlandók tizenhat pengőt fizetni olyan áruért, amit a japánok három pengőért szállítanak. De ha még meg is tennék ezt, csak az élelmes kereskedők járnának jól vele. Négyzerezésért adnák azt a selymet. — burkoltnak —, amit rendes körülmények között olcsó áron dobnak a piacra.

Súlyosságában másodfokon következne a részleges, de állami erővel végrehajtott zárlat. A részlegesség alatt értem azt, hogy csak bizonyos államok tiltanak meg a japán áruk behozatalát és saját áruik (iparcikk és nyersanyag) bevitelét Japánba.

Eltekintve az ellenőrzés költséges voltától, ez az intézkedés már majdnem a nyílt hadüzenettel egyenlő.

Jönne a harmadik és leghatásosabb megoldás: a világbojkott. Ez szinte elképzelhetetlen. Mindig akadna olyan hatalmi csoport, amely ebben a kiközösítésben nem venne részt. Erős a gyanum, hogy

egy angol-szász bojkott esetén például Oroszország Kinának jegyvert, Japánnak pedig nyersanyagot szállítana.

Németország és Olaszország eltekintve minden politikai októl, jól felfogott gazdasági érdekei miatt is bajosan csatlakozna Japán meghurcolásához.

Japánt nem lehet kiéhezíteni

Amit az amerikai és angol pacifisták el szeretnének érni: Japán kiéhezítését — az bizony háborút kíván. Japánt kirekeszteni a világ gazdaság körforgalmából, csakis egy szigorú tengeri blokádtól volna elgondolható. De Japánt csak úgy lehet elvágni az őt

világrésztől, ha előbb a flottáját tönkretetik vagy beszorítják a hazai kikötőkbe,

— mint annak idején a világháborúban tették a német tengeri haderővel. Még így is nagyon kétséges, hogy Japánt puska lövés nélkül tisztán gazdasági úton térdre kényszerítsék.

E gazdasági zárlat miatt hamarabb törne ki a lázadás Indiában és zuhanna a gyapot ára New Yorkban, — mint Japánban.

Ugyanis a japánok fő piaca, — kivétel szempontjából — nem Anglia és Amerika, hanem Ázsia fejletlen országai és gyarmatai.

Ezzel szemben nyersanyagszükségletének hetvenkét százalékát Indiából, Amerikából és Ausztráliából szerzi be. Ezek a nyersanyagok azonban nem olyan természetűek, amelyek hiánya a japáni önvédelmet megbénítaná. Ha a japáni bevásárló elmaradna Indiából, akkor a hindu nyakán marad az indiai gyapottermés

háromötöde. Ugyancsak az ebek harmincadjára jutna Ausztrália egész gyapjútermése.

A gyapjú és a gyapot Japán nyersanyag-behozatalának majdnem a felét teszi ki és azt otthon akár tíz évig is nélkülözhetik, ha nem tudnak textilárut Indiába és Kinába szállítani. Haddicélra elég gyapotkészletük van, a lakosság pedig legfeljebb selyembe öltözik majd.

A japánokat ellátja örök élesekamrájuk: a tenger

Elelmiszert éppen annyit vesznek a japánok a külföldről, mint amennyit eladnak.

Örök élesekamrájuk, a tenger, ellátja őket hallal, legfeljebb a rizsadagokat kell egy kicsit megszorítani.

De ezt is csak abban az esetben, ha sikerül Japánt elvágni a Csuzimai szorosnál — Kóréától.

Benzint legalább másfél évtizedre való raktározta el a japánok — mégpedig hallatlanul olcsó áron — a hét bő esztendőben. Baj esetén három évig is vígan kitelelnék belőle.

A kémiai cikkekkel állhatnak a legrosszabbul és gumiban se bővelkednek. De ezekre csakis akkor lenne szükségük, ha az egész világgal nemcsak gazdasági, hanem fegyveres harcban is állnának.

Japánt Európa és Amerika gazdaságilag bajosan tudná rövid időn belül térdre kényszeríteni. Kevés olyan ország van, mint Japán, aki az egész világtól elzárva képes régi megszokott életét folytatni.

Nippon kétszázötven évig saját elhatározásából lépett ki a népek közösségéből és ragyogóan megélt magában.

Ma se forogna veszélyben ez az ősi japáni élet-nívó.

A japáni gazdaság akkor kerülne bajba, ha a hinduk és a kínaiak nem vásárolnának tőlük. Az amerikai és az angol bojkott nem életveszélyes. Több kárt jelent a bojkottálókra, mint a bojkottáltra.

Ezért nem hiszek abban, hogy ezek az egyelőre társadalmi mozgalmak — hivatalos kérést is kapjanak. Mindent összegezve, amikor az angol és amerikai pacifisták erkölcsi okokból gazdasági rendszabályokat sürgetnek Japán ellen,

maguk se tudják, mennyire sodorják saját országukat és az egész emberiséget egy új világháború lövészárka felé.

Elfelejtették ugyanis, hogy a japán-kínai incidens, öldöklés, háború (nevezzük annak aminek akarjuk) a japáni áruk kínai bojkottja miatt tört ki!

A BŐSÉG FORRÁSA

DACIA sorsjegyáruda

Az Állami Sorsjáték minden osztályának a húzása alkalmával a legnagyobb nyerményeket a Dacia sorsjegyáruda fizeti. Miért ne lenne Ön is a Dacia sorsjegyáruda nyerteseinek nagy táborában?

Huzás előtt látogassa meg e sorsjegyáruda fiókját. A Dacia sorsjegyárudától vásárolt sorsjegy szerecsét hoz.

November 15.-én lesz a 15. sorsjáték 1. osztályának a húzása

DACIA

Sorsjegyáruda

Helyi cím: KIRSCH HENRIK Oradea, Sas-passage.

A magyarországi katolikus püspöki kar tanácskozására ült össze

Budapestről jelentik: A magyarországi latin és görög-szertartású római katolikus püspöki kar *Serédi* hercegprímás elnökletével esztörtök reggel 7 órakor kezdte meg évenként szokásos őszi tanácskozásait.

NEM HIANYOZHAT EGY HÁZTARTASBÓL SEM

ARAGAZ

Negyven székely kiscgazda földet keres

Tizennégy év előtt kisajátításra kerültek a belsőségeik. Kárpótlásu a közbirtokosság adott nekik új birtokot, de egy fellebbezés akadályozza, hogy ismét földhöz jussanak

tokot, melyért eredeti tulajdonosuk még semmi kárpótlást nem kapott.

Dr Pál Gábor orsz. képviselő is számtalan beadványban, közbenjárással sürgette ennek a tarthatatlan helyzetnek a megszüntetését, azonban minden komolyabb eredmény nélkül. Igéreteknek egész halmaza biztosította, hogy a kártalanítást a székely gazdákkal szemben megkezdik, ehelyett azonban mi történt: arra a két évre is behajtják az adót a negyven gazdától, amióta a kényszerbérlet megszűnt és a kisajátítást szenvedő kiscgazdáknak semmiféle haszonvétele nincs a kisajátított ingatlanuk után.

A község székely közbirtokossága, melynek természetesen tagja a negyven kiscgazda is, úgy igyekezett megoldani az elmérgesedő kérdést, hogy saját birtoktestéből megszavazott az elvett terület nagyságának megfelelő földet a kisajátítást szenvedett kiscgazdák részére. Ez a méltányos és a székely testvéri szellem emelkedettségével hozott határozat azonban nem hajtható végre, mert akad a községben egy birtokossági tag, Ráduly Illés, aki a járásbíróság előtt fellebbezést jelentett be.

Dr Pál Gábor orsz. képviselő közbelépésére kilátás van arra, hogy a kétévi adót törlik az illetékes pénzügyi hatóságok, azonban ezzel nincs megoldva a tizennégy év óta húzódozó ügy. Egy kis jóakarattal és megértéssel, sőt a törvény rendelkezéseinek méltányos alkalmazásával meglehetően szerezni a negyven székely kiscgazda és családja nyugalmát; adjanak az elvett belsőségek helyébe megfelelő területet! Föld a mindene a székely népnek és semmiféle kártérítéssel nem ér fel bizonyos pénzbeli kárpótlás!

ALBERT ISTVÁN.

Mercurea-Ciuc. Saját tud. Siculeni községben, melynek vasúti állomása eddig Petru Rareş most újabban Ciceu néven ismeretes, évek óta megoldatlan mintegy negyven székely gazda kisajátítási ügye. Az agrárbizottság tizennégy évvel ezelőtt, 285/1923 számú határozatával kisajátított negyven kiscgazdától mintegy tíz hold, országút mentén kétfelől fekvő belsőséget. A kisajátítás az agrártörvény 14. szakasza értelmében történt görögkeleti templom, állami iskola, csendőrlaktanya és állami tisztviselők részére házhely céljaira. Tekintettel arra, hogy a kisajátítás idejében még nem volt szükség az elvett területekre, az agrárbizottság úgy intézkedett, hogy a belsőségek továbbra is tulajdonosaik használatában maradjanak megfelelő haszonbér ellenében, kényszerbérlet címén. Bár az agrártörvény 14. szakasza előírja, hogy a kisajátítás útján elvett ingatlanokért megfelelő nagyságú és minőségű földet kell kapniuk a kiscgazdáknak, ez nem történt meg. Ellenben az a példátlan helyzet állott elő, hogy a negyven székely kiscgazdának az ősi jogon örökölt és tulajdonát képező belsőségeit most már jelentékeny bérletösszegeket kellett fizetnie, sőt viselnie kellett az elvett ingatlanok adóját is. Az ősi föld mérhetetlen szeretetével és az ahoz való ragaszkodással lehet csak megmagyarázni, hogy ez a negyven kiscgazda, akik közül ötnek egyáltalában semmi más földje nem volt — tíznek volt még ezenkívül egy-öt holdja, kilencnek öt-tíz holdja és csak hatnak volt közülük tíz holdnál nagyobb birtoka s ezek a birtokok is részben silány minőségű és csak két-évenként használható szántóföldek, túlnyomó részben azonban kevés értékű erdei legelők — szónélkül fizették a kényszerbérlet díját és az állami adót, csak hogy ősi birtokaik használatában megmaradhassanak. Csupán egyszerű szorzási művelettel könnyen kilehet számítani, hogy ez a negyven székely kiscgazda tizennégy év alatt újból megvette az államnak fizetett kényszerbérleti összeggel és adóval azt a területet, amely már nem az övé és amely helyett nemcsak hogy megfelelő területet nem kapott, hanem még a kisajátítási holdankinti kétezer lejt sem kapta meg.

A kisajátítás annál súlyosabban érintette a székely kiscgazdákat, mert közülük többen tűzkárt szenvedtek a háború alatt s ezért semmiféle kártérítésben nem részesültek. Sokan közülük már végigszenvedtek egy kisajátítást, amikor a siculeni-petru rareşi-ciceui vasúti állomás kibővítésére került sor. Vannak közöttük hadirokkantak, hadiözvegyek, árvák és több-éves harcéri szolgálattal rendelkező férfiak.

A kisajátítási eljárás rendjén nem vették figyelembe a kisajátítást szenvedő székely kiscgazdáknak azt a kérését sem, bár ez nagyon könnyen teljesíthető lett volna, hogy a szomszédos Toplița-Ciuc és Jigodin községekben kisajátított két nagy birtokból kártalanítsák őket. Ugyanakkor azonban kívánságon felül részesi-

tették ebből a mercurea-ciuci görögkeleti és görög katolikus egyházközségeket, bár ezek a törvény 92. szakaszának 12. pontja értelmében csak legutolsó sorban s az összes többi igényjogosultak kielégítése után részesülhetnek volna földbirtokban. Ugyanezek az egyházközségek ezenkívül négyszázhuszonöt hold, többmillió értékű erdő is kaptak a Ciuci Magánjavak vagyonaiból!

Amint ismeretes dr Gyárfás Elemér ciuci szenátor interpellált is a szenátusban a negyven székely kiscgazda érdekében, azonban, bár azóta eltelt hat esztendő, érdemi elintézés nem nyert az ügy. Annyi történt mindössze, hogy ezelőtt két évvel, a kormány megszüntette a kényszerbérletet a gazdákkal szemben, akkor is azonban anélkül, hogy kártalanításról gondoskodott volna. A kisajátított belsőségek egy részén akkor megindult az építkezés. Csendőrlaktanya, állami iskola, görögkeleti templom és parochia építkezését kezdték meg, míg az állami tisztviselők jórésze, nem lévén abban a helyzetben, hogy építkezni tudjon, holdanként hatvan-hetvenezer leiert értékesítette azt a bir-

Derülátás a Nemzeti Parasztpártban

A párt elnöki tanácsának ülésén a közelgő országos választások teendőiről határoztak

Bucuresti. Saját tud. A nemzeti parasztpárt elnöki tanácsa szerdán este ülést tartott. A kiadott hivatalos közlemény szerint megvizsgálták a politikai helyzetet. Minthogy a választási küzdelem megkezdődöttnek tekinthető, az elnökség elhatározta, hogy a megyei tagozatoknak megfelelő utasításokat fog adni. A pártelnök, mihelyt szükségesnek tartja, összefogja hívni az állandó választmányt és a végrehajtó bizottságot. Az ülésről és az elnöki tanácsülésről még ezeket írják a lapok:

Eredetileg délelőtt kellett volna megtartani az ülést, de *Mihalache*, aki csak szerdán reggel érkezett a fővárosba, szükségesnek találta, hogy előzőleg megbeszéléseket folytasson a betegegéből most felépült *Lupuval*, aztán *Costachescuval* és másokkal és a délelőtti erre használta fel. Tárgyalásai zárt ajtók mögött folytak és csak kiszivárgott értesülések vannak. *Mihalache* beszédében kifejtette, hogy a legilletékesebb helyről szerzett értesülései alapján, minden oka megvan, hogy a helyzetet derülátással nézze. Hasonló derülátással nyilatkoztak az elnöki tanács többi tagjai is.

MEGKEZDŐDTEK A KIRÁLYI KIHALLGATÁSOK SINAIAN

Bucuresti. Saját tud. Politikai körökben

nagy jelentőséget tulajdonítanak a pártelnökök és más vezető politikusok királyi kihallgatásainak, amelyekről a lapok csak mint sinaiai látogatásokról írnak. *Mihalache*, *Mirto*, *Bratianu* György, *Iunian*, *Goga*, *Vaida*, *Mironescu* és *Averescu* képviselőiben *Papacostea* voltak eddig Sinaian.

Neurath német külügyminiszter visszautasította a csehszlovák követ tiltakozását

Berlinből jelentik: A berlini csehszlovák követ szerdán fölkereste *Neurath* birodalmi külügyminisztert és óvást emelt a német sajtónak a teplici eseményekkel kapcsolatos hangja ellen. *Neurath* utalt arra, hogy ilyen tiltakozás a rendőri tulkapások jellegére való tekintettel nem helyénvaló, mivel a német közvélemény izgalma természetes következménye az állami szerveknek a szudéta-németséggel szemben tanúsított tulkapásainak. A német sajtónak a legutóbbi napokban jelentkezett reakciója elkerülésére cseh részről gondoskodni kell, hogy semmi indítók ne legyen ilyen megnyilvánulásra.

Pauusz Ferenc riportja:

Egy százéves főgimnázium

Amikor a műsáknak már van hajléka, de — az iskolának még nincs...

A brasovi katolikus gimnázium küzdelmes története

(II. közlemény).

Brasov, október hó.

„Távol legyen éntőlem jutalmat avagy dicsőséget keresni! Bárcsak az élet könyvében legyen foljegyve, ha valami jót tettem az életben!”

Ezzel hártotta el felfalusi Kovács Antal egykori plébános a legmagasabb helyről ígérkező kitérítést. Igazi keresztényi szellemet hirdetett munkásságával. Nem kérkedni, tetszelagni akart azzal, hogy gimnáziumot alapít, hanem a jövőt tartva mindig szem előtt, egy olyan biztos alapot igyekezett lefektetni, melyre bátran építhették tovább, eljövendő évszázadokra a jövőt. Nála mindig a jövőért való tenniakarást jelentette a jelen. Az eredmény csak egy-egy lépcsőfok volt, amelyen nem megpihenni, hanem további célok felé akart igyekezni.

A gimnázium a nagy küzdelmek árán beindított öt osztályával az akkori tanügyi rendszernek megfelelőleg meg volt ugyan már alapozva s így helyénvaló volt az alkalmi versben kifejezett örvendezés. A műsáknak — ime — már volt itt hajléka. Nem így azonban az új iskolának. A plébános ugyan szívesen lemondott helyiségeiről és minden személyes kényelméről, hogy lakását a gimnáziumnak átengedje s ezt a püspökség is szívesen elfogadta, mert látta, hogy csak áldozat árán lehet valamit teremteni. Ezzel sikerült a költségek előteremtését megkönnyíteni, mert így nem kellett külön bérelt helyiségről gondoskodni. Mégis mindenki tudta, hogy ez nem jelenthet tartós állapotot semmiféle szempontból.

Nagyon széles látókörű alapító volt gimnáziumunk atyja. Tudta azt, hogy a bizalom annyira az új intézet mellé áll, hogy a szülők mind többen fogják gyermekeik jövőjét rábíznai és nem kell majd ezután házról-házra járva toborozni a diákokat, mint ahogyan azt az ellene indított áskálódók aknamunkája miatt az első évben tennie kellett. Az sem bántotta őt, hogy a nagy sereg diák a plébánosi lakást foglalta le, de aggodalma felébredt, hogy vajjon, ha majd nagyon megszapornak a diákok, lesz-e elég adakozó, hogy el lehessen tartani tisztán az adakozások terhére a feltétlenül szükséges tanerőket és vajjon lesz-e jövője „gimnáziumolójának”, (ahogy ő maga kis iskoláját becézte), ha netalán máshová neveznék ki felettesei, vagy magához szólítaná az Ursten.

Dávid és Goliát harca

Kis diákjai nagy igyekezettel iparkodtak színrehozni a „Dávid és Goliát” című drámát. Az iskola igazgatója pedig, aki anyagi tekintetben szintén csak egy kis Dávid szerepét játszhatta, szembeszállt a nagy Goliáth ellenfelével, a Ninestelenséggel és ő került ki győztesen. Az első években az adakozók forintjaiból és a szülők által megajánlott diákonkénti 10 pengő forintnyi évi önkéntes tandíjból tartotta fenn magát a gimnázium, de Kovács Antalnak sikerült egy 4000 forintnyi alapot gyűjteni. Ez akkor nagy pénz volt, de még mindig nem tartotta az igazgató akkorának, hogy nyugodtan rábízhatta volna iskolája sorsát.

Ezért hát egyházi főhatóságához folyamodott, hogy az vállalja a már állandónak számító két tanár (Muresan Jakab és Muresan András) fizetését a transzylvániai tanalap terhére. Kérését meg is hallgatták s 770 forintot utaltak ki erre a célra. Később személyesen ment Bécsbe, ahol addig kilincsel, amíg V. Ferdinánd király 1847-ben végleg jóváhagyta, hogy a katolikus alap öt tanerő fizetését vállalja s ezzel a gimnázium fennmaradását biztosítsa.

Kovács Antal tekintete egyre felfelé ivelt. Tengeteg munkája volt és bámulatos, hogy mennyi mindenre ráért ez a hangyaszorgalmu ember. Mikor látta, hogy gimnáziuma már biztosítva van, kis kitérőt engedett meg magának. Addig is újságot alapított (a ma is létező Kronstädter Zeitungot), a helyi viszonyoknak megfelelő német-magyar ima és énekes könyvet szerkesztett, egy háromnyelvű olvasóegyletet alapított, elemi iskolákat létesített. Közben arra

is ráért még, hogy egy nyomdát állítson fel, mely arra volt hivatva, hogy egy olyan magyar-német nyelvű újságot állítson elő, amelynek jövedelme egy mai értelemben vett internátus felállítására szolgál. Ez a terve sem miatta hiúsult meg, hanem csupán azért, hogy a kiszemelt szerkesztőt Kovács Miklós püspök nem engedte el maga mellől. Mindebből látszik, hogy egész munkássága a népnevelés és a különböző együttélő nemzetiségek közötti béke megteremtésének szolgálatában állott.

Inter arma silent musae

Az 1848-as történelmi nagy idők a gimnázium életében is nagy eseményeket zsufoltak össze. Legelőször is egy olyan nagy haladást

Gimnázium, ahol nem ismertek nemzetiségi kérdést

Jól meg volt azonban alapozva ez az iskola és sem a hatalomváltás nem tudta alapjában meggingatni, sem az a szomorú tény nem döntötte meg, hogy pár év múlva, husz évvel az alapítás után, 1857 december 9-én meghalt nagynevű alapítója, Kovács Antal. Utolsó öröme is az volt az életében, hogy a püspök teljesítette azt a rendkívüli kérését, hogy a brasovi római katolikus gimnázium élére kinevezte husz évig volt hűséges munkatársát, a görög katolikus világi tanárt, Muresan Jakabot.

Ennek a gimnáziumnak az életében a nemzetiségi kérdés sohasem vetődött fel olyan formában, hogy akár a tanárok, akár a diákok között surlódásra vezetett volna. A legjobb egyetértésben éltek mindig és igazi transzylvániai légkör volt itt, ahol mindhárom nyelvű tanulni vágyó transzylvániai ifju otthonra lett. Már a bevezetésben utaltunk rá, hogy maguk a román közéleti vezetők is szorgalmazták ennek az intézetnek az alapítását, de később sem volt okuk ezt meghánni, mert ime az első tanár, a második igazgató és a tanulók igen nagy száma volt itt kezdetől fogva román. Sőt 1850-ig, amikor a helybeli románoknak is sikerült Onitju Virgil vezetésével megteremteni a mai „Andrej Saguna” gimnáziumot négy osztályával, mind a helybeli, mind a környékbeli románságnak ez

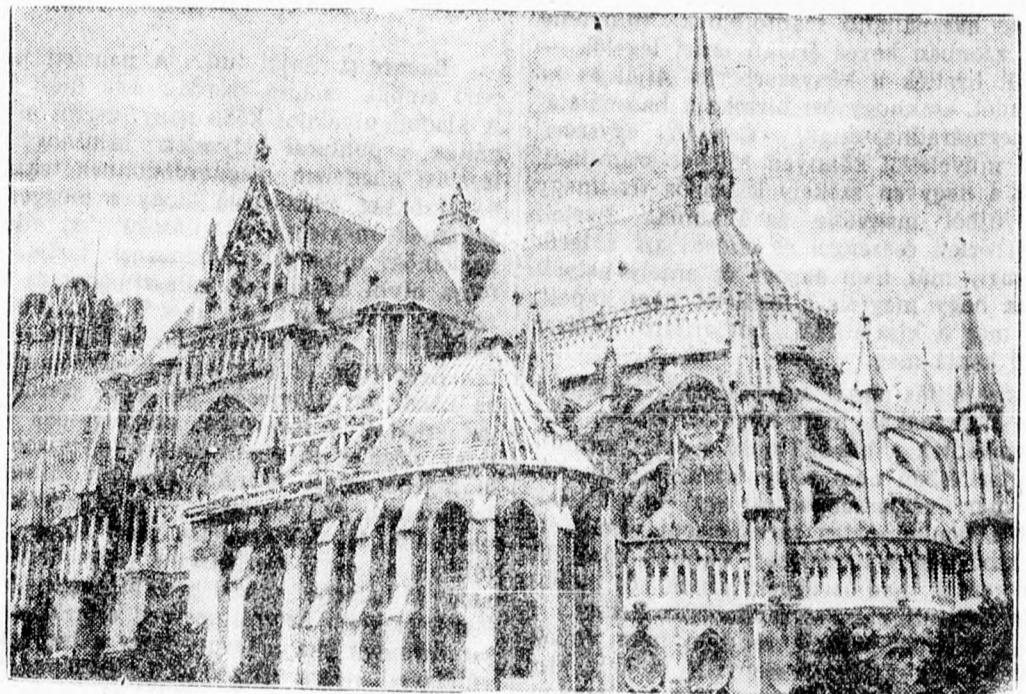
jelentettek, amire addig számítani is alig mertek. Ebben az évben ugyanis sikerült az elemi iskola fölé egy emeletet építtetni, ahol végre kényelmes helyet kaphatott „a műsák hajléka”. A tanításban is változás állott be, mert az addigi kizárólagos latin nyelv mellé, mint rendes és állandó tantárgyakat beiktatták a magyar és német nyelv tanítását is. Mintegy felszabadulás volt ez. Azonban megjött rá már a következő évben a reakció, mert 1849 év elején a város vezetősége ezt az új épületet ajánlotta fel az orosz cári seregek hadikórházául és beteljesedett a cicerói beszéd szállóigéje: „Inter arma silent musae”. Történelmi tény, hogy az akkori városatyák nem nagyon szimpatizáltak az új iskolával és alapítójának munkáját azzal igyekeztek megnehezíteni, hogy két alkalommal is megvonták tőle az allodialis pénztárból járó javadalmasát.

A megpróbáltatások sorozata azonban ezzel még nem ért véget. 1851-ben megjelent a híres „Organisations Entwurf”, amely rendezte az egész Ausztria területén levő iskolák helyzetét és egészen gyökerében változtatta meg a tantervet. Elismerte ugyan a magánkézen levő intézeteket az állami gimnáziumokkal egyenjogúnak, a tanítási módszert azonban teljesen az abszolutizmus céljainak megfelelőleg szervezte át. A tanítási nyelv ezzel német lett itt is s azzal az érveléssel, hogy egy akkora városnak, mint Brasov, nincs szüksége két ugyanegy nyelvű hasonló nagy-gimnáziumra, a katolikus négyosztályu algimnáziummá zsugorította le.

az intézet volt egyetlen középfokú tanulási helye.

Meghalt az alapító, akinek mindig volt valami terve, volt valami kivezető gondolata minden bajból, azonban a gimnázium létezése annyira benne élt már a köztudatban, hogy senki sem tartott már a megszűnésétől. Az azonban mindenkinek fájt, hogy csak négy osztályra lehet s ezért nem nyugodtak bele, amíg hozzá nem kezdtek ismét főgimnáziummá kifejleszteni. 1866-ban ismét nagyobb szabásu gyűjtést indítottak a hívek, hogy a saját költségükön építhessék ki. Olyan tőkét akartak összehozni, amelynek kamatai fedezhessék a kibővitendő gimnázium költségeit.

Ez a vállalkozás várakozáson felül sikerült. Sok adakozó hordta össze félretett forintjait és krajcárjait, de Fortuna istenasszony adta a legtöbbet. Akadt ugyanis egy Bogdán János nevű helybeli kereskedő, aki 200 forintot sorsjegyet vett s azt adta az új alapra. Az egyik sorsjegy tényleg nyert is 30.000 forintot s ez az anyagi gondokat úgy hitték, mindenkorra levette a gimnázium vezetőiről. Ebből és a többi összegyűlt adományokból építették fel azt a kolostor-utcai bérházat, amelynek jövedelméből fokozatosan kiépítve, 1872-ben végre megnyílhatott az első nyolcadik osztály is. (Folytatjuk.)

A híres reimsi dóm,

amelyet a világháborúban a repülő bombái alaposan megrongáltak. Képünkön a gyönyörű csúcsíves stílusban épült katedrális mai állapotában látható.

Színes pósta

A kibékülés útja

Róma kormányzója elhatározta, hogy a Duce óhajának megfelelően a Szent Péter-templomhoz vezető új sugárat a „Kibékülés útjának” fogják elnevezni. A Vatikán és a Tevere között állott házcsoportok helyén vágott sugárút, amely mintegy összeköti az olasz fővárost a Vatikánvárossal, nevében a Vatikán és az olasz állam között a lateráni egyezményben létrejött kibékülést fogja megörökíteni. Elhatározta továbbá Róma kormányzója, hogy az 1941. évi római világiállítás egyik főútvonalát Marconi-útnak nevezik el. Utcat neveznek el Ottorino Respighiről, a nemrég elhunyt világhírű zeneszerzőről is.

Regényíró betörővezér

A csikágói rendőrség néhány nappal ezelőtt letartóztatott egy veszedelmes betörőbandát, akiknek kihallgatása során sajtáságos tervek kerültek a rendőrség kezébe. Ezek a tervek szinte tudományosan kidolgozott bankrablásokra és másfajta rablásokra vonatkoztak. A vizsgálat csakhamar megállapította, hogy a terveket Horace T. Wellington ismert amerikai bűnügyi regényíró készítette, aki a gengszterbandától havi 1500 dollár tiszteletdíjat kapott a tervek elkészítésére. Az író a tiszteletdíjon kívül még a nyereségből is részesült.

„Vérforraló papirpocsékolás”

A most kiadott angol Kék Könyvből kitűnik, hogy az angol minisztériumok papirkosaraiba évenként átlag 10.000 tonna papirhulladékot dobának, aminek értéke meghaladja a 375.000 pengőt. Mint a Kék Könyvből kitűnik, az Alsóház államnyomda-bizottsága megítélését fejezte ki a közlésekben folyó papirpocsékolás fölött és a bizottság egyik tagja: Sir Nairne Sandeman képviselő a legélesebb székmondással ítélte el az alávaló és vérforraló papirpocsékolást.

A ceruzahegyezés világbajnoksága

New Jerseyben nagy versenyt tartottak öt-száz résztvevővel a ceruzahegyezés világbajnokságáért. Elkeseredett küzdelem után a 22 éves William O'Connor banktisztviselő lett a ceruzahegyezés világbajnoka, aki tíz perc alatt 65 ceruzát hegyezett ki tűfinomságúra. A világbajnoki cím mellett egy arany ceruzát kapott jutalmul.

Póruházi zsarolók

A kopenhágai rendőrség néhány nappal ezelőtt kézrekerített egy zsaroló bandát, amely kizárólag a kutyatulajdonosok fosztogatásával foglalkozott. A banda vezére naponként végigjárt az előkelő villanegyed csendes utcáin és megfigyelte az őrizetlenül hagyott kutyákat. Ha észrevett egy ilyen, kikutatta gazdáját, akút felkeresett és ramutaitot lyukas öltözképre, kijelentve, hogy a kutya megtámadta. A zsarolóbanda másik két tagja, mint tanu jelentkezett és nyomban igazolták, hogy látták az esetet, mire a kutya tulajdonosa a legtöbb esetben a további kellemetlenségek elkerülése végett fizetett. Az ilyen esetek egyre jobban elszaporodtak a városban, mire több kutyatulajdonos összehívték és csapdát állítottak a zsarolóknak. Egy elaggott fogatlan kutyát eresztettek a gyárba fogott társaság elé és a vezér jelentkezett a kutya gazdájánál és megmutatta a ruháját a szokott trükkje szerint. Mikor a „tanuk” is jelentkeztek, a kutya gazdája kinyitotta az állat száját, ekkor kiderült a család. A zsaroló társaságot letartóztatták.

„Könyörgöm ügyész úr, tartóztasson le!”

Riport egy falusi gazdálkodóról, akit „fekete disznóhús” miatt 500 leire büntettek

Oradea. Saját tud. Bizony a legnagyobb jószándék mellett is megcsúszhat, hogy a tiszties honpolgár akarva, nem akarva fölborítja valamely törvény vagy rendelet korlátját. Ilyenkor azután — mivel törvényes és alkotmányos világot élünk — meg is kell szenvednie a törvénysértésért.

Nem hiszem, hogy szükséges volna elmondanunk, — hiszen minden újságolvasó tudja, hogy márhát vagy disznót levágni és annak húsát elmérni csak iparral rendelkező henteseknek és mészárosoknak szabad. Törvényes joguk tehát csak a fentnevezett iparosoknak van arra, hogy szabadon árulhassák, mérhessék a jó hátszínüket, lapockáikat, sertéskarajukat meg a levesbevaló velősontot.

Jegyzőkönyvbe kerül a disznótör

Furmann József bihormegyei Teutelec községi gazdálkodó azonban nem ismerve a törvény idevonatkozó rendelkezését, az elmúlt télen levágta egyetlen kövér disznóját. Szegény ember léte nem engedhette meg magának azt a fényűzést, hogy a saját kényébe akassza fel mind a négy sonkát és a disznaja zsírjából csak a maga bőrdőnjét tölthesse meg. Sokba került a disznó meghízatalása és talán bizony szalonnája is adósságra vásárolt tengerin vastagodott meg. Így azután Furmann József elhatározta, hogy rokonainak, jószomszédainak elad egy néhány kiló húst. Nem kért érte hatalmas összegeket és nem is keresett vagyont a néhány kilónyi sertés húson.

Azonban: a törvény — törvény.

A csendőrmester fülébe is eljutott a „fekete húsmérés” ügye s neki hivatalbeli kötelessége volt az esetet jelenteni az illetékeseknek. Annak rendje és módja szerint jegyzőkönyvet vettek fel a kövér disznó húsának törvényellenes kiméréséről és mint illetékes fórumhoz a megyei állatorvosi hivatalhoz tették át az ügyet.

Fizetni — vagy leülni

Azóta már eltelt egy jónéhány hónap és Furmann József, aki az első napokban rettegve várta a büntetést, már azt hitte, hogy odabent a megyénél el is feledtek az ő rosszulvégződött disznótöréről... Meg kell azonban dicsérnünk az illetékes tényezőket aprólékos munkáját, kötelességtudását és lelkiismeretes hivatali szolgálatát, mert amint a napokban kitűnt, nemcsak hogy nem feledték el ezt a disznóügyet, hanem már át is tették az 500 leites büntetést az ügyészre, ahonnan „azonnali kifizetés” megjegyzéssel és egy letartóztatási végzéssel továbbították azt a teuteleci csendőrségre.

Most azután Furmann József gazda, aki egész életén át törvénytisztelő ember volt s csak ez a kis „disznóság” hozta ellenkezésbe a paragrafusokkal, annak a szegénynek volt kitéve, hogy szuronyos csendőrök között kísérik a falu szeme láttára a városba. Mert azt mondanunk sem kell, hogy egyszerre nem tudott

TANQUEREY—GZUMBEL

A TÖKÉLETES ÉLET

ASZKETIKA és MISZTIKA

Kapható a „Magyar Lapok” könyvosztályánál.

Kifűnő utmutató papok részére a lelkek vezetéséhez. Szerzeteseknek elsődrendű segítőtára a lelki élet elmélyítéséhez. A keresztény élettelenségére törekvő világiaknak nélkülözhetetlen. Tudományos értékét könnyed és kellemes stílusa, világos és gyakorlati szerkesztése nagyban emeli. A több mint ezer oldalas könyv — amely finom indiai papíron készült és azért alig nagyobb egy nagyobbfajta imakönyvénél —

ára: 230 lei

volna fizetni 500 leit, hiszen ha ilyen tehető ember volna, minden bizonnyal nem mérte volna el a tavaly levágott sertés húsát!

Ez az összeg ugyanis szegény falusi emberek számára egy egész kis vagyont jelent manapság. Furmann tehát nagynehezen összeszedett 200 leit és mielőtt még letelt volna a „békés határidő”, beutazott Oradeára. Nem azzal a szándékkal jött, mintha nem akarna kifizetni a büntetést, mert tudta, hogy a törvény ellen nincs mit rugdalódnia, hanem meg akarta kérni az illetékeseket, hogy ha már ki kell fizetni az 500 leit, hát engedjék meg neki szegény embernek, hogy részletekben fizesse ki. (Szükségesnek tartjuk itt megjegyezni, hogy a törvény megengedi a büntetések részletekben való törlesztését. Szerk.)

Ki hát az illetékes?

A büntetést a megyei állatorvosi hivatal vetette ki, így legelőször ide fordult kérésével a mi teuteleci gazdánk. Itt azonban kereken elutasították kérését, azzal, hogy a büntetések-ből befolyó összeg a Mezőgazdasági Kamarát illeti. Mit tehetett, mit nem, elment a Mezőgazdasági Kamarához is. Innen már nem küldték sehova, de nem adtak helyt annak a kérésének, hogy részletekben fizethessen.

Belelé is nehezen nyílik a börtönajtó

Látta most már a mi gazdánk, hogy nincs mit lótni-futni; vagy kifizeti a büntetést egy összegben, vagy pedig — leüli. Beleenyugodott hát a változhatatlanba és gondolta, ha már a városban van, le is tölti ezt a kis büntetést — és elment jelentkezni az ügyészre...

— Így legalább nem kell az egész falu színe előtt, csendőrszuronyok között szegénykez-nem. Hiszen még azt gondolnák rólam, hogy valami rablógylökosságra keveredtem — gondolta magában.

Az ügyész úr — mint mindenkit — barátságosan fogadta és amikor előadta mibenjárását, még ajánlott neki egy másik megoldást is.

— Nézze jóember, — mondotta az ügyész, — fizessen ki 200 leit és a többi üljön le.

— Azt már nem! — felelt a mi elkeseredett gazdánk. — Ha már be megyek a dutyiba, akkor igazán mindegy, hogy egy, vagy két nappal hamarabb, vagy később szabadulok. Kérem tehát az ügyész urat, tartóztasson le, hogy megkezdhessem büntetésem kitöltését.

— Azt nem lehet barátom, menjen csak haza a falujába és ha a csendőrök hivatalosan átadják, akkor becsukatom. Vagy mit gondol, majd akkor fog bevonulni a börtönbe, amikor magának jólesik?

— De ügyész úr, könyörgöm, tartóztasson le, ne tegyen a falu csúfjává!

Ekkor azonban az ügyésznek már más elfoglaltsága akadt és a mi gazdánk megindult Teutelec felé, arról elmélkedve utközben, hogy milyen nehéz is bejutni abba a börtönbe, — kíváltképpen, ha nagyon akarja valaki...

Marjaiaky Tibor.

HIREK

Központi szerkesztőség, kiadóhivatal
és előfizetési teljesítési helye

Oradea, Strada Regele Caroli II. 8

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Belföldön: Egész évre 200, fél évre 100
negyedévre 210, egy hónapra 70 lejt.

Magyarországon: Egész évre 50 P, fél évre 25 P, negyedévre 15 P.
Egyes szám ára 20 fillér, vasárnap és ünnepnap 24 fillér.

Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037.
Telefon: 27.

Felöltszerkesztő: **PEREDI GYÖRGY**

Cluj-i szerkesztő: **dr. Sulyok István**

Cluj, Piata Unirii 13.

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem adunk vissza.
Csak a választásból való magánlevelekre válaszolunk.

Időjárás

A bucaresti időjárás-kutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Gyenge légáramlás, reggel köd, a nappali hőmérséklet kissé emelkedik, éjjel sok helyen fagy.

COSTINESCU EGÉSZSÉGÜGYI MINISZTER A BANATBAN. Timisoara. Saját tud. Costinescu egészségügyi miniszter csütörtökön Timisoara-ra érkezett s megtekintette az egészségügyi intézményeket. Innen Buziasra megy és részt vesz a megyei közkórház felavatásán, majd Oravițára utazik, hogy személyesen jelen legyen az ottani kórház megnyitásán is. Az oravitai kórházat egyébként a miniszterről nevezték el. Costinescu egészségügyi miniszter szombaton a tiszteletere rendezett vadászatra Sannicolau-Marera utazik.

A finn közoktatásügyi miniszter Budapesten. Budapestről jelentik: Unu Hannula finn közoktatásügyi miniszter felesége és Paasonen Aladár ezredes kíséretében szerdán este 23 óra 50 perckor Budapestre érkezett a finn-magyar kulturális egyezmény aláírására.

Ujabb öt évre Stefanescu Goangát választották a cluj-i egyetem rektorává. Clujról jelentik: Szerdán délután folyt le a cluj-i Ferdinand tudományegyetem központi tanácstermében a rektorválasztás. Mint ismeretes, Stefanescu Goanga kultuszminiszteriumi államtitkár megbízása lejárt és ennek értelmében az egyetemi tanács kiűzte az új választást. Stefanescu Goanga ellenjelöltje Borza Alexandru dr. egyetemi tanár, a növénytan intézet és a fűvészkert igazgatója volt. A választáson hatvanöt szavazatra jogosított tanár vett részt és délután hat órakor bontották fel az urnát. A szavazás eredménye értelmében a cluj-i egyetem rektora negyvenkét szavazattal a Borza dr.-ra leadott húszhárom szavazat ellenében újabb öt évre Stefanescu Goanga dr. lett.

* Lány viz — szép bőr, a modern szépség-ápolás alapköve. A víz mindig tartalmaz oldott oltványi anyagokat, meszet, sós, mely a bőrt eldurvítja. Mack's Kaiser Borax meglágyítja mosdóvizet, megőrzi arcbőre frissességét. Csak a közismert vörös dobozban valódi, kímérve nem kapható.

Tíz nap óta éhségstrájkol a letartóztatott szövetkezeti tisztviselő. Timisoara. Saját tud. A Timis-Torontal Szövetkezeti Bank Rampu Ioan nevű tisztviselője, akit Bobeanu Constantin igazgatóval és a szövetkezeti pénztárossal együtt sikasztás miatt már régebben letartóztattak, tíz nappal ezelőtt éhségstrájkba kezdett a fogházban. Rampu azóta semmi ételt nem vesz magához. A tisztviselőnek és büntetésének ügye közelebbről kerül a vádtanács elé és éhségstrájkjával az eljárást igyekszik meggyorsítani.

Egyévi fogházbüntetésre ítélték Strucz Viktort, mert — strucpolitikát folytatott a hamis pénz-zel. Satumare. Saját tud. Strucz Viktor satumarei péksegéd hamis százeleccel akart fizetni az egyik üzletben s mert a pénzt nem fogadták el, feljelentéssel fenyegetőzött. A kereskedő rendőrt hivatott és Strucz ellen eljárást indítottak. A törvényszék előtt kiderült, hogy a péksegéd negyven leleirt egyik ismerősétől vásárolta a százeleccet. A bíróság egyévi fogházra és háromezer lejt pénzbüntetésre ítélte Struczot, aki a táblához fellebbezett.

Halálra forrázta magát egy két éves kisgyerek Oradea. Saját tud. Megrendítő gyermek tragédiáról tett jelentést az ügyészségnek a Poen de Sus községi csendőrség. Bena Sándor földműves hasonlónévű 2 éves kislánya a konyhában játszadozott és egy óvatlan pillanatban belezuhant a nagymosáshoz előkészített forróvízzel telt üstbe. Mire segítségére siettek, a gyermek valósággal megfőtt a forró vízben és borzalmas szenvedések közt meghalt. Az ügyészség vizsgálatot indít abban az irányban, hogy a szerencsétlen gyermek terhelt-e valakit felelősség.

Törökországból menekült szélhámot fogtak el Romániában. Bucuresti. Saját tud. A török hatóságok kérték a román kormánytól Huseim Avu Acicolam-nak, a török ipar és kereskedelemügyi miniszterium volt stambuli vezérfelügyelőjének a kiadatását, aki miután több visszaélést követett el, román területre menekült. Így egy sapkagyártástól kért nagyobb összeget, aminek ellenében hajlandó volt elnézni a sapkagyártmányoknál tapasztalt szabálytalanságokat. A gyáros feljelentette a vezérfelügyelőt, aki tudomást szerezvén a feljelentésről, Romániába menekült. A constanzai rendőrség a napokban letartóztatta.

Halálozás. Timisoaran Kratochovill Ottó volt bankigazgató hosszas betegség után 55 éves korában elhunyt. Felesége, született Kocsi Matild, két gyermeke és kiterjedt rokonság gyászolja.

Megijedt az éjszakai látogatótól és eszt vesztette egy uriaszony. Clujról jelentik: Szerdára virradó éjszaka hangos segélykiáltásokra öbrédtek fel a Moldovei-utca 8. számú ház lakói. A segélykiáltások egyik emeleti lakásból hallatszottak, ahol Maria Butaci. Butaci volt pénzügyi tisztviselő özvegye lakik. Az összerendezett lakók betörték a lakás bezárt ajtaját és az özvegyet a földön fekvő találták. A szája habzott és állandóan segítségért kiáltott. A szomszédok azt hitték, hogy Butaci-nén vesztettség tört ki, bezárták a szobába és értesítették a menőket. A kiszállított mentők csillapító befeccskendezést alkalmaztak és beszállították az özvegyet a klinika elmeorvászati osztályára. Itt csakhamar magához tért és zavaros előadásban elmondta, hogy valaki éjszaka be akart hatolni a szobába s ettől rémült meg annyira, hogy sikoltani kezdett. A szerencsétlen asszonyt, aki ijedtében eszt vesztette, az elmeorvógyintézetben ápolják.

SZABAD A KILÁTÁS A SZENT PÉTER TEMPLOMRA. Rómából jelentik: A Borgo-Vechio és Nuova közötti háztömb lebontását már régen megkezdték. Ezekről a munkálatokról már mi is több ízben beszámoltunk. A lebontás célja az volt, hogy a Szent Péter-tér és a templom építészeti határait szabadon és zavartalanul érvényesüljenek. A Borgók szűk utcái és az előtte lévő háztömbök ugyanis, különösen pedig a most lebontott házak, teljesen elzárták a kilátást az Angyalvár felől. Most távolították el az utolsó házakat és így a két szűk utca, a Borgo Vechio és Nuova a háztömb helyével együtt egy széles térszerű utcát alkot, amelyen keresztül csodálatosan szép kilátás nyílik a térre és a templomra. Az új utca neve „Kibékülés-ut” (Via della Conciliazione). Ez az elnevezés a Vatikán és a Chirină kibékülését szimbolizálja.

Arany helyett rezet adtak el. Satumare. Saját tud. A törvényszék fejenként háromhónapi fogházra és kétezer lejt pénzbüntetésre ítélte Ivásucuk Ádám mistryi bányamunkást és négy társát, akik titokzatos arccal beállítottak egy busagi kocsmárhoz és előadták, hogy „fekete” aranyat árulnak, amit napi áron alul kínáltak eladásra. A kocsmáros az árut átvettes, később azonban megállapították, hogy az arany — értéktelen réz. Az elítéltek megfellebbezték a törvényszék ítéletét.

Kaszáskeresztések bűnpöre Magyarországon

A négy vezetőt kétévi fegyházbüntetéssel sújtotta a törvényszék

Budapestről jelentik: A büntető törvényszék szerda este 8 óra után tíz perccel hirdetett ítéletet a Böszörményi-féle kaszáskeresztés bűnperben. A törvényszék tényként állapította meg, hogy dr. Böszörményi Zoltán, Cs. Szabó Péter és Károlyfi Béla arra az elhatározásra jutottak, hogy a közhatalmat, ha kell, erőszak útján is a maguk számára szerzik meg, hogy szociális és egyébirányú programjukat megvalósítsák. Erőszakos fölkelési tervet dolgoztak ki, illetve határoztak el. Evégből fölkelőket toboroztak és azoktól hűségesküvet vettek ki. Elhatározták, hogy fegyvereket szereznek be és katonatiszti jelleg színtelisével adandó alkalommal bevonulnak az egyes nagyobb alföldi gécpontok katonai laktanyáiba, megszállják a középületeket és ha a vidéki fölkelés sikerrel jár, együttesen bevonulnak a fővárosba. Budapestben el akarták távolítani a kormányt, majd katonai diktatúrát akartak létrehozni. Mindezek alapján a törvényszék bűnösnek mondotta ki dr. Böszörményi Zoltánt, Cs. Szabó Pétert, Hatvani Lajost

Feljegyzések

Hot money angolul szórul-szóra forró pénz jelent. a nemzetközi pénzügyvilágban pedig azt a tőkét, amely az egyik országból hirtelen átfut a másikba, ahogyan a túlforrósított tej kiszalad a fazékból.

A nemzetközi tőke örökké vadászatban van: negyedszázalékos különbségekre vadászik, ezek a kis különbségek azonban azoknál az óriási tőkéknek, melyek állandóan ide-oda gurulnak a földgömbön, mint a rulett-golyó a kétszínű pergő tányéron, — nagy nyereségeket jelentenek.

A nyereségekre vadászó tőkének betörése nagy bajokat okoz ott, ahová betör. Az áldozatok pedig elsősorban a gazdag kis semleges államok, melyek emberöltők óta el tudják kerülni a háborús veszedelmeket s a nagyok véres mérkőzéseiből egyre gazdagodtak.

Elsősorban áll ezek között Svájc, utána azonnal Svédország következik. Mindkettő kétségbeesett harcot vív ma a „forró pénz” ellen, amely megmutatja a pénz igazi természetét: rombol és éget.

A svéd nemzeti bankban ma 834 millió svéd koronát hevertetnek a nagybankok. Egy évvel ezelőtt ezen a számlán 441 millió korona állott. A rettentő összeg egy év alatt megduplázódott, a különbség a „forró pénz”.

Svédország gátakat épít az aranyfolyó útjába: a folyószámlán tartott pénzekért már semmi kamatot sem fizet, a betét kamat pedig mindössze 1 és fél százalék. A betéteknek azonban felette szűkre szabott korlátjai vannak: egy-egy néven nem állhat, összesen csak 4000 korona betét, körülbelül 400.000 leinnyi összeg. Ez is csak a kisemberek kedvéért van így, mert ezekben az országokban kisembernek számít az, akinek csak ennyi a pénze. Kisembernek, akire ki kell terjeszteni a szociális istápolás puha és meleg védőszárnyait.

Mind e jelenségeknek természetesen felettébb komoly és bonyolult pénzügyi okai vannak, melyek messze meghaladják kiadásunk körét. Epper ezért nem is bajlódunk velük.

Mi ebből csak azt látjuk, hogy vannak dűsgazdag népek, hol hatóságai támogatásban részesül az, aki mifelénk milliomosnak számít. Vannak országok, melyek szenvednek a pénz-bőségétől, mint a túltáplált emberek sűrűedő véruktól s vannak népek, melyeket a tőkének, a nyersanyagoknak hiánya úgy emészt és pusztít, mint a külvárosi szegénységet a rossz táplálkozás. A gazdag államoknak a legfőbb jóvémelmét pedig a szegények szolgáltadják, ahová nem 1 és fél százalékra adják kölcsön a pénzüket, hanem sokkal, de sokkal magasabb kamatra. Ez a pénz nem forró: ez könyörtelen, ez biztos, ez — hideg.

Együgyű okoskodással örökké visszajutunk az egészen egyszerű fogalmak közé s nem a demokráciák, a diktatúrák vagy egyebek körül forog a népek sorsa, hanem a szegénység és gazdagság körül. A földi javak elosztása körül, amely éppen olyan egyenlőtlen és igazságtalan a népek, mint a népek körében az egyes emberek között.

Szociális kérdés ez is, egyetlen óriási szociális kérdés. A békés orvosság itt is a hatalmasok, a gazdagok, a többség kezében van: ennek a békés orvosságnak a legfőbb arkanuma azonban az isteni erkölcs és természeti jog tisztelete. (Skin.)

és Károlyi Bélát államfelforgatásra való szövetkezés büntetésében és ezért Böszörményit kétévre és kéthónapi fegyházra, Hatvani Lajost és Károlyi Bélát kétévi fegyházra, Cs. Szabó Pétert másfélévi börtönrre ítélte. Egyévi börtönbüntetést kapott Laszki Ferenc, a többieket pedig három naptól öt hónapig terjedő fogházbüntetéssel sújtotta a törvényszék.

A törvényszék ítéletével szemben Böszörményi, Cs. Szabó, Hatvani, Károlyfi és az elítéltek túlnyomó része fellebbezést jelentettek be. Csak azok nyugodtak meg az ítéletben, akiknek büntetését a bíróság felfüggesztette. A védők szintén ebben az értelemben fellebbezték. A királyi ügyész indítványozta, hogy a törvényszék rendelkezése el a kétévi és annál nagyobb fegyházbüntetésre ítélt vádlottak vizsgálati fogságba helyezését. A védők elleneztek az elítéltek letartóztatását s végül is a törvényszék a letartóztatást mellőzte, úgyhogy Böszörményi és társai továbbra is szabadlában maradtak.

A nagyszabású bűnpernek 68 vádlottja van

* Éveken át székszorulásban szenvedő egyének gyakran meglepő rövid idő alatt rendbe jönnek, ha reggelenként felkeléskor és esténként lefekvés előtt egy-egy fél pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Csempészek és határőrök tűzharca a határon. Satumare. Saját tud. Micula község határában az elmúlt éjszaka fegyveres közelharc játszódott le a határrendőrök és a csempészek között. A katonák észrevették, hogy több sötét alakról kísérve lovaszeker közelodik a cseh határ felől. Később azt is láthatták, hogy a szekér tömött zsákokkal van megterhelve. A katonák, amikor a szekér közelükbe ért, megállást parancsoltak, mire a csempészek sortűzzel feleltek. Megfordították a szekeret, elvágták a lovak hányját és elvágtatták. Később letartóztatták Láng Jenő és Sere Gyula ismert csempészeket, akiket a törvényszék gyorsított eljárás...l négy hónapi fogságra ítélte. A közelharc színhelyén egy katonai tisztú formaspakát találtak, melynek tulajdonosát eddig nem sikerült megállapítani.

NOVEMBER 17-ÉN KEZDŐDIK TIMISOARÁN A MAGYAR SZINTÁRSULAT JÁTÉKCIKLUSA. Timisoara. Saját tud. A város vezetősége a magyar színiévadot november 17-től december 23-ig terjedő egyhónapi időtartamban állapította meg. A színházat erre az időre Szabadkai Miklós színiigazgató testvére, Szabadkai József kapta meg. A német színtársulat december 24-től január 24-ig játszik a színházban. Román előadásokat minden valószínűség szerint csak a cluj-i román opera illetve színtársulat fog tartani.

Gyilkossággal végződött két család háborúskodása. Oradea. Saját tud. Megdöbbentő gyilkossággal ért véget szerdán este két család évek óta tartó háborúskodása: Czeglédi Ferenc nyugalmazott saldobagiu tanító nyugalmabonulása óta a Nilgesz-telepen levő Cuciureanu-utca 2. szám alatt lakik feleségével. Czeglédiék a legnagyobb békeségben éltek, amíg nem költözött ezomszedságukba Tomoiga Stefan napszámos a családjával. A két szomszéd között állandóvá lett a veszekedés, amely mindjobban elmérgesedett. Tomoigáék különösen Czeglédinére haragudtak, aki állítólag pletykázott róluk és rossz hírbe keverte őket. Szerdán újra parázs veszekedés támadt Czeglédiné és Tomoigáék között és a veszekedés végén Czeglédiné kis egylovas futókocsiján bement a pályaudvari rendőrségre, feljelenteni Tomoigáékat. Amikor visszafelé jött, a Tüdőszanatorium felé vezető uton megtámadta Tomoiga és egy karóval olyan súlyosan összeverte, hogy be kellett szállítani a kózkórházba, ahol szerda reggelre meghalt. Tomoiga előbb a szőlők között bujkált, majd hazatért és elfogták a rendőrség emberei. A gyilkos napszámos ember kihallgatását megkezdték.

Eltűnt egy fiatal oradeai szabóinas. Oradea. Saját tudósítónktól. Schwartz Sándor 17 éves szabóinas, aki a Fischer-féle szabóüzletben inaskodott, szombaton délután eltávozott édesanyjának, Schwartz Samu-ne piaci árusnak, Wasserstrom-telepi lakásáról (Str. Plugariu 16.) és azóta nem tért haza és nem adott életjelt magáról. A fiatalember egy hónap mulva szabadult volna fel és sem szülei, sem munkaadója nem tudják magyarzatát találni a fiatalember eltűnésének. A fiatalember fekete micisapkát, kék lüsterkabátot, drapp felöltőt és sötét csikoszudrógót viselt. Kéri, hogy aki valamit tud holleléről, értesítse a rendőrséget, vagy az eltűnt fiatalember szüleit.

FELDERITETTE A RENDŐRSÉG A FŐVÁROSI KOSARAS GYILKOSSÁG SZÖRNYŰ RÉSZLETEIT. Bucuresti. Saját tud. A rendőrség felderítette Goldslager valutaügynök meggyilkolásának ügyét. A gyilkosok Kulda Gabriel és Tökés Béla üzletemberek, akiknek két sofőr volt bűntársuk. Az ügynököt Kulda Gabriel Archiducele Ileana utcai lakásába csalták, ott megölték és kifosztották. A pénzt elosztották és a holttestet begyűmőszölték egy utazókocsárba, amelyet Tökés előzőleg a Calea Grivitei-n vásárolt. A vadállatias gyilkosság után aztán a kosarat autóra vitték a Székelyföldre. Bucurestiből Sft.-Gheorghie Costea György sofőr vitte a kosarat, anélkül, hogy tudta volna, mi van benne. Innen Suciu Alexandru szállította autót tovább a hullát tartalmazó kosarat és az Oltaáig még segített is Tökésnek éjjel 11 órakor a folyóhoz vinni a kosarat. Azt híven, hogy csempészárú van benne. Tökés Bélát letartóztatták. de Kuldának sikerült megszöknie. Az egyik sofőr volt a nyomravezető, akinek gyanú volt a dolog s jelentkezett a rendőrségen. A másik nyomot egy satul-lungji kocsmáros adta meg, akinél Tökés megpiheni és aki ismerte őt.

Satumare-i hetivásár. Saját tud. A szerdai hetivásár felhozatala az összes őszi vásárok méreteit mesze felülmutta. Különösen a terménypiacon volt nagy forgalom, ahol a később jött szekerek nem bírtak helyet találni. A felhozott kalászos magvak mennyisége megközelítette az ezer métermázsát. A kínálattal szemben élénk vételkedv mutatkozott, tekintettel a kivitelezésről szóló kedvező híreknek. Egyedül a kukorica maradt a gazdák nyakán, a kormány ismeretes rendelete miatt. Kialakult terményárak: Búza 475-495, ami újabb áremelkedést mutat, hiszen egy időben a rozs sokkal magasabban állott a búzával, rozs 465, zab 390-400, napraforgó 430-440. Az állatvásáron a marhanevelés iránt növekedő vállalkozási kedv miatt alig lehetett borjut kapni s ez az árán is megérzést: 30 leit kértek kilójáért. Hizott marha 15-16, vágó marha 13-15, sertés elsőszálya 22-24, II. oszt. 20-21 lei.

Halálozás. Negru Petru 78 éves korában elhunyt. Október 22-én délután 2 órakor temetik a kózkórházból a Rulikovszky-temetőbe. — Pop Jánosné 32 éves korában meghalt. Temetése 22-én pénteken délután 2 órakor lesz a T. Cipariu 14. számú gyászszáztól a venetiai temetőbe. („Caritas“)

A feledékeny városlátók...

Oradea, október hó.

A Károly király parkban, ahol merész optimizmus és nekihévívű, hóforrást kezdtek kutanni, szünet nélkül folyik — az ártekeket furasa. Rejtélyes munka folyik a deszkapalánkokkal titokzatosan körülkerített területen és az arra setalok többé-kevésé tájékozatlanul tipelgetik, hogy milyen melyen várakalhat mar a villanyerővel hajtott acélfúró a föld gyomrában. A környék háztulajdonosai pedig titkos reményeket táplálnak magukban, hogy a „csodaforrás” majd világfürdőt varázsol az org liget síkságára és tukorsima olajozott autosztradaokon futnak majd be az Amerikából ideozonáló vendégek luxusautói. A porlelőtől ma meg alig pislálkozó kis ligeti hazak ablakai helyett emeletes felhőkarcok és luxus szállodák nőnek majd ki gombaként a földből s a blokk-hazak üvegfalainak csillogó ablakai fűrdnek majd a rohano Cris vizeben és arannyal fogják mérni a ma még nagyon is lebecsült környékbeli házhelyek és telkek négyzetméterét.

Minden bizonnyal ez a reményesség ott vibrál a bölcs és nagykoncepcióju városi tanács elgondolásában is. S mindezt nemcsak abból következtetjük, hogy a városi tanács saját elhatározásából és a város polgárainak minden megkérdezése nélkül öli millióit a feneketlen kút furásába, hanem abból a meghívásból is, ami a furás környékének telektulajdonosai kaptak s amelyben a város arra kérte őket, hogy az elmúlt vasárnap, meghatározott időben, szíveskedjenek pontosan megjelenni a városháza kis tanácsstermében.

A banya törvényre való hivatkozással jelent meg hírlapjainkban ez a hirdetmény, amely mintegy kilométernyi körzetben az összes telektulajdonoskat összehívta.

Voltunk vagy negyvenen, akik a meghívás időpontjában pontosan megjelentünk a városháza kis tanácsstermének ajtója előtt és illedelmesen várakozni kezdtünk. A kitűzött időpont reggel 10 óra már régen eltelt, a város részéről azonban a nyilván jókor kelő és szorgalmas városházi portáson kívül meg senkisémet mutatkozott...

Közöttünk pedig egyre izgatottabb hangulatban folytak a találgatások, hogy vajjon mire hívtak hát bennünket össze. A titok nyitját azonban senki sem tudta megfejteni és sajnos, a városi tanács is adós maradt a felelettel, mert a meghirdetett gyűlésen a város részéről egyetlen lélek sem jelent meg.

Amikor már láttuk, hogy így megfélemeztek rólunk, sokan a városi tanács figyelmességének és előzékeny udvariasságának tudták be a gyűlés elmaradását.

Erre az időpontra esett ugyanis Szabó Béni képviselőnek a Magyar Házban tartott beszámolója és nyilván azt gondolta a városi tanács: menjenek a polgárok minél nagyobb számban a magyarpárti képviselő előadására, hadd legyen jó napja annak a Szabó Bénének! A többség azonban a történekből azt a tanúságot vonta le, hogy úgy látszik, nemcsak a szíves marasztalást, de a szíves meghívást sem kell komolyan venni, — ha az a városi tanács részéről történik...

Ezek után már csak az lenne meglepetés a számunkra, ha legközelebb annak a határozatnak a szövegét olvasnánk a hírlapokban, amit mi hoztunk azon a gyűlésen, aminek összehívásáról a városi tanács ilyen szépen megfélemezte.

Dr. K. K.

Felállította a szélhámosság világrekordját egy szép cigányasszony

Kilencszáz leiert adott el — egy paszulyszemet

Satumare. Saját tud. Varga Mária, egy fiatal és feltűnő szépségű cigányasszony felállította a szélhámosság világrekordját. A falusiakat „varázslatos” tudományával szédítő asszony kilencszáz leiert adott el — egy paszulyszemet. Varga Mária becsületes foglalkozást is űzött. Sorrajárta a falvakat és ócska ruhákat cserélt zománcos edényre. Legutóbbi körútja során betért a Porumbesti községben lakó Borza Mihály gazdálkodó házába, ahol a szaporaszavú gazdasszony elbeszélte a „megnyerő” arcú cigányasszonynak, hogy férje nem tiszteli a családi élet korlátjait s emiatt gyakori közöttük a veszekedés. Varga Mária észrevette, hogy itt az ő mellékfoglalkozása számára terep kínálkozik. Bizalmasan megszugta tehát a jámbor és együgyű gazdasszonynak, hogy csekély ellenszolgáltatás fejében helyreállítja a családi békeséget. Jó összeköttetése van a szellemekkel, akiket varázslatos tudományával úgy táncoltat, ahogyan éppen akar. Kilencszáz leit kért a munkáért, amit a család egyetértésre szomjazó, nav falusi assz-

zony azonnal át is adott. Varga Mária elkérte még a két arany jegygyűrűt és egy nadrágot s azzal távozott, hogy este visszajön dolgozni. Borzsáné többet soha sem látta. A szép cigányasszonynak nyomavesztett Porumbestiben és Halmeuban tűnt fel, ahol Rákóczi Sándornéhoz kopogtatott be. Itt nagybeteg találta a családfőt, aki — Rákócziné előadása szerint — az utolsókat járta. Varga Mária itt is felajánlotta segítségét és biztos gyógyulást ígért. Kilencszáz leit kért Rákóczinétől is, aki kölcsönkérte a pénzt, csak hogy az urát még egyszer egészségesen lássa. A cigányasszony egy paszulyszemet tett a beteg párnája alá és meghagyta azt is, hogy tavasszal ültessék el a paszulyszemet, mert ahogy a termés fog fejlődni, úgy fog szaporodni a gazdaság is, majd eltávozott azzal, hogy a varázsszerekkel visszajön este, de csak a csendőrségen látták viszont, ahol a porumbesti szélhámosságáért tartóztatták. A ravasz cigányasszonyt, az egyszerű falusiak bánatának vámszedőjét, bekísérték a satumarei ügyészség fogházába.

Ráhajtott gépkocsijával a falusi bíróra. Bucuresti. Saját tudósítónktól. Falticeni közelében tartóztatták és őrizet alatt Falticenihez szállították Aurel Pomariceanu volt nemzeti parasztpárti képviselőt, mert a választási propaganda során autóval nekiment egy községi bíronak, aki meg akarta akadályozni, hogy Pomariceanu községi területén propagandát folytasson. Az autó a bírót súlyosan megsebesítette. A letartóztatott volt képviselőt az ügyészségi fogdába zárták.

Megjelent a Hírnök október 15-iki száma. A Hírnök szépirodalmi lap minden száma gazdag, színvonalas tartalommal jelenik meg. A most megjelent szám tartalma: b. f.: A személyiség ereje. — Holló Ernő: Erdélyi ének. — Piero Bargellini, Ruzicska Pál: Az olaszok katolicizmusa. — Földes Zoltán: Az Ichtisz nagyobb Déciusnál. — Holló Ernő: Egy ősz. — Giovanni Papini, Ruzicska Pál: Jegyzetek Spanyolországról. — Dévald László: Csak egy félóra. — Barbu-Stefanescu-Delavrancea, Józsa János: Portyázás. — A 225 millió éves tojás. — Rácz Miklós: István díszegi plébános templomot épített Isten 6 szent Felségének. — Pacelli bíboros államtitkár portréja. — Lizieuxi életképek. — Pierre L'Ermit, Hodács Á.: A világi halála. — Freiin Ria von Mayern Hohenberg: Születésének. — Földes Zoltán: Gyönyörű falum. — Jörgensen János, dr Köpf Károly: Zarándokut. — A Hírnök Clujon jelenik meg havonta. Előfizetése egy évre 160 lei, fél évre 80 lei. Egyes szám ára 16 lei. Megrendelhető a Szent Ferenc-rendi kolostor címén.

LEGUJABB

Átnyújtották Japánnak a kilenchatalmi értekezletre szóló meghívót

Az angol, amerikai és francia nagykövetek közbenjártak, hogy a japán kormány fogadja el a meghívást

Tokióból jelentik: A belga nagykövet átnyújtotta a hivatalos meghívást az október hó 30-án kezdődő brüsszeli kilenchatalmi értekezletre. Hirota külügyminiszter közölte a nagykövettel, hogy előbb a kormány tagjaival megtárgyalja a kérdést és csak azután válaszol a meghívásra. Hír szerint az angol és amerikai nagykövet is felkereste a japán külügyminisztert és azt ajánlotta, hogy fogadja el a meghívást. Hangoztatták, hogy az értekezletnek nem az a célja, hogy japánellenes rendszabályokat határozzon el. Hasonló értelemben járt közbe a francia nagykövet is.

NEHÉZSÉGEKBE ÜTKÖZIK A JAPÁNOK ÉSZAKKINAI ELŐNYOMULÁSA — EGYMILLIÓ FŐNYI ÚJABB JAPÁN HADERŐ ERKEZIK KINÁBA

Sanghaiból jelentik: Az észak-kinai harctérről érkezett kínai jelentés szerint Csü-Teh tábornok, a 8-ik kínai hadsereg vezetője, elvágta sok előretolt japán őrség utánpótlási vonalát. Ugyanakkor a kínai tartományi hadse-

regek nyugat és kelet felől szorongatják a japánokat. Főrobbantják hátuk mögött a vasutonalakat és megtámadják hadianyag- és élelmiszer-szállító oszlopaikat. A kínai 8-ik hadsereg „győzelem vagy halál ezrede” Sanziban megtámadott egy japán repülőteret és 24 japán repülőgépet elpusztított.

Tiensinből jelentik: A japán főhadiszállás nem tesz említést a Sanziban és Santungban lefolyt harcokról, amelyek során kínai állítás szerint a japánok veszteségeket szenvedtek. A japán jelentés mindössze annyit mond, hogy a japán csapatok Sanziban csak nagy nehézségek árán tudnak előrenyomulni a kínaiak heves ellentámadásai miatt. Santungban pedig a japánoknak be kell várniuk az erősítő csapatok megérkezését.

A Daily Herald tudósítója szerint a japánok újabb egymillió főnyi katonaságot mozgósítanak és küldenek Kinába. Sanghaiban szintén százezerfőnyi megerősítésre van szükségük a japánoknak.

Angliában nagy az öröm a semlegességi bizottságban létrejött megegyezés fölött

A francia baloldali sajtó gyanakvással fogadja az olasz engedékenységeit

Londonból jelentik: Az angol sajtó leplezetlen megkönnyebbüléssel üdvözli a benemavatkozási elv megmentését a tizenkettedik órában. Szinte szokatlanul meleghangú cikkekben méltatják Grandit és elismeréssel adóznak Olaszországnak. Az egész angol sajtó hangja Olaszországgal szemben nagyon megnyúlt, kivéve a rendíthetetlenül olaszellenes „News Chronicle”-t, mely még mindig bizalmatlansággal és gyanakvással fogadja az olasz engedményeket.

Mint Párizsból jelentik, a francia jobboldali sajtó is dicséri Olaszország magatartását és hangoztatja, hogy ezuttal az olasz engedékenység mozdította el a tárgyalásokat a holtponton. A baloldali sajtó azonban gyanakvással fogadja az olasz engedékenységet, sőt a kommunista „Humanité” egyenesen azzal gyanúsítja Mussolinit, hogy újabb százezer főnyi hadsereget és száz repülőgépet akar Franco-nak küldeni.

A VALENCIAI KORMÁNY IS BEISMERI AZ ÉSZAKSPANYOLORSZÁGI VISSZAVONULÁST.

Valenciából jelentik: A szerda esti minisztertanácson vizsgálat alá vették az északi harctéren lévő városok kiürítésének kérdését.

A köztársasági hadügyminisztérium hivatalos hadijelentése szerint a köztársasági hadak az északi harctér keleti szakaszán visszavonultak a Brana magaslatról és El Collado környékéről, de visszaverték a Mediana ellen intézett támadást. A nemzetiek délről elérték Villa Vicosat.

Valenciából jelentik: A nemzetvédelmi

minisztérium közlése szerint a miniszter rendeletre Malaga elvesztése miatt folyó vizsgálat vizsgálóbírója elfogató parancsot adott ki négy tábornok ellen. Mind a négyet letartóztatták.

A SPANYOL VÖRÖS KORMÁNY VALENCIABÓL ÁTKÖLTÖZIK KATALONIA FŐVÁROSÁBA.

Valenciából jelentik: A katalán kormány elnöke Companys, aki jelenleg Valenciában tartózkodik, Negrin miniszterelnökkel együtt fölkereste Azana köztársasági elnököt, akivel hosszabb megbeszélést folytattak. Negrin és Companys csütörtökön rádióbeszédet mondanak, amelyben bejelentik, hogy Katalonia és a köztársasági Spanyolország között új egyezmény jött létre. Valenciában kétségtelennek tartják, hogy a Negrin-kormány rövidesen átköltözik Valenciából Barcelonába.

LETARTÓZTATTÁK AZ OSZTRAK NEMZETI SZOCIALISTÁK EGYIK LEGJELENTŐSEBB VEZÉRÉT. Bécsből jelentik: A „Wiener Neueste Nachrichten” volt főszerkesztőjét, Indermaur Gilbertet letartóztatták nemzeti szocialista tevékenység miatt. A letartóztatás most azért történt, mert az utóbbi időben egymás után jelentek meg nyilatkozatok a külföldi lapokban magukat meg nem nevező osztrák nemzeti szocialisták részéről és a vizsgálat megállapította, hogy a volt főszerkesztő juttatta el a nyilatkozatokat a külföldi lapokhoz.

Zürichi zárlat, Párizs 14.69, London 21.49, Newyork 433 ótynolcad, Brüsszel 73.17 fél, Milano 22.80, Amszterdam 239.80, Berlin 174, Bécs — schilling 80.40, Prága 15.17, Varsó 82, Belgrád 19 Bucureşti 325.

Apeákiindetések

Lakás

Kiadó
december 1-re 2 szobás mellékhelyiségekből álló uri lakás. Oradea, Str. Moldova 22.

Butorozott
szoba, fürdőszoba használatlalt november 1-re kiadó. Ugyanott szobanövények olesón eladók Oradea, Str. Delavrancea 32. szám.

Egy borpince
azonnalra és egy szerezny magános szoba november 15-re kiadó. Bodnár, Oradea, Tache Jonescu 45. szám.

Kiadó
1 szobás, szép utcai lakás november 1-re. — Oradea, Str. Ion Ghica 17-a. szám.

2 szobás
előszobás utcai lakás kiadó november 1-re. Oradea, Str. Bratianu No. 52.

Kiadó
4 szobás parkettes összkomfortos uri lakás. Megtekinthető 11—12. Oradea, Strada Holban 44. szám.

Kiadó
november 1-re 3 szobás, fürdőszobás udvari lakás, ugyanott egy 2 szobás. Oradea, Ciopariu-utca 41. szám.

Utcai háromszobás
lakás mellékhelyiséggel, november 1-re kiadó. — Utcai butorozott szoba azonnalra kiadó. Oradea, Parcul Carmen Sylva 6. szám.

Kiadó
2 szobás mellékhelyiségekből álló lakás november 1-re. Cim: Oradea, Str. Bratianu 55.

Háromszoba
előszoba fürdőszobás lakás november 1-re. Oradea, Strada Aurel Vlaicu 31-a.

Alkalmazás

Egy tisztességes
50 év körüli boltiszogát keresek november 1-ére, Oradea, Str. General Berthelot No. 31. Trafik.

Románul tudó
kiszolgáló és tanuló leányt felveszünk. Oradea, Bul. Regele Ferdinand 12. Havranek utóda.

Intelligens fiatal lány
correpetálást vállal — vagy gyermek mellé ajánlkozik. Bujdosó, Oradea, Str. Fabricelor 18. szám.

Péntztárosnő
román, magyar, német nyelvet bírő előnyben, felvétetik. Oradea, Cziller Áruház.

Fiatal uriaszony
házvezetőnőnek elmenne magános hölgyhöz, vagy idősebb házaspárhoz. Cimeket a kiadóba kér.

Készült a Szent László-nyomda Rt. körforgógépen Oradea, Str. Regele Carol II. No. 5.

Bejáró mindenest
keresek. Özv. Senor Aladárné, Str. Principele Mihai 16. Oradea.

Házvezetőnőnek,
bejárónőnek elmenne özvegyvasezony, vidékre is. Burikné, Oradea, Str. Turnatorului 7.

Adás-vétel

Eladó
magánházak, bérházak, birtokok, gyárak, malmok. Popovics iroda, Oradea, Str. Vlahuta 6. Telefon: 167.

Eladók
nyolc-tíz hetes angol fajú malacok. Oradea, Str. Bratianu 24. szám.

Egy
nagy fajta nőstény buldog kutyá eladó. Oradea, Str. Muresan 12.

Zongoraládát
2 m. hosszú 1.70 szélességet megvételre keresek. Cimeket a kiadóba kérek.

Üsszecsukható vaságy
3 részü matraccaal olesón eladó. Oradea, Str. Regele Carol II. No. 19. Chaura.

Jókarban lévő
komplett hálószoba, kápek, ággytakaró, elköltözés miatt eladó. — Oradea, Str. Nic. Zsigö 52. szám.

Jókarban lévő
2 sötétkék Neumann télikabát 6—8 éves gyerekeknek eladó. Oradea, Str. Bratianu 9. szám.

Eladó
egy jókarban lévő barna gyermek bunda, (hét éves leánykának) és egy férfi rövid borkabát. Oradea, Str. Vlahuta No. 34.

Használt
téli kabát, 14 éves fiúnak eladó. Oradea, Str. Millerand No. 3. I. emelet jobbra.

Egy sötétkék
női télikabát kisebb alakra eladó. Szabó J. Oradea, Str. Gheorghe Lazar No. 5.

Különféle

Női és férfi kalapok
készítését olesó árban vállalom. Mester kalapos, Oradea, Strada Alexandri 16. szám.

Házasság

Arva urileány
férjhez menne 40 év körüli, finomlelkü, biztos egzisztenciájú férfihez. Butor és kelengyét van. Leveléket „Arva leány” jellegre a kiadóba kér.

Római katolikus
24 éves, józan életű fiatal ember feleségül venne finomlelkü lányt akinek 100 ezer lei hozománya van. Leveléket „Megélhetés biztosítva” jellegre a kiadóba.